

คำนำ

๑๓ ปีที่ผ่านมาของการใช้ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ยังคงมี ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการฯ อยู่หลายประการ ที่เป็นผลให้การขับเคลื่อนกฎหมายเป็นไปไม่ได้ไม่รวดเร็วนัก แม้เวลาจะผ่านไปนาน ถึง ๑๓ ปีแล้วก็ตามฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐก็ยังไม่เข้าใจถ่องแท้ถึงเจตนารมณ์ของกฎหมาย ประชาชนก็ยัง ไม่ได้รับการตอบสนองต่อสิทธิที่มีอยู่ตามกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะคติในการเปิดเผยข้อมูล ข่าวสารให้แก่ประชาชนของเจ้าหน้าที่รัฐยังไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก ความรู้สึกรู้ว่าเป็นเรื่องภายใน หน่วยงานคนภายนอกไม่จำเป็นต้องรู้ยังคงดำรงอยู่ ทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกรู้ว่ากฎหมายฉบับนี้ ไม่ต่างจากอดีตมากนัก การไปขอข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐยังคงได้รับการตอบสนองที่ใกล้เคียงกับ ในอดีต เจ้าหน้าที่รัฐมักจะใช้เวลาค่อนข้างนานในการพิจารณาทั้งที่ข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นบางอย่าง เป็นข้อมูลข่าวสารที่กฎหมายมีข้อบัญญัติให้ต้องเปิดเผยอยู่แล้ว

คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ (กขร.) และสำนักงานคณะกรรมการข้อมูล ข่าวสารของราชการ (สขร.) จึงตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องจัดประชุมสัมมนาทางวิชาการขึ้น อีกครั้งหนึ่ง เพื่อสร้างความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่รัฐให้มากขึ้น และเพื่อระดมความคิดเห็นจาก ผู้เกี่ยวข้องต่างๆ ในการขับเคลื่อนกฎหมายฉบับนี้ให้บรรลุผลตามเจตนารมณ์ของกฎหมายอย่าง แท้จริง

หนังสือ “ ๒๕๔๐ - ๒๕๕๓ : ๑๓ ปี ของการขับเคลื่อน พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ ” ฉบับนี้ จะเป็นการประมวลผลการดำเนินการของกลไกหลักที่สำคัญตามกฎหมาย คือ คณะกรรมการ ข้อมูลข่าวสารของราชการ (กขร) คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร (กสน.) และ สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ (สขร) ตั้งแต่ในระยะเริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน พร้อม ทั้งปัญหาอุปสรรคต่างๆที่เกิดขึ้น และทิศทางที่จะดำเนินการต่อไปในอนาคต เพื่อสร้างความตระหนัก รู้ให้เกิดขึ้นแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชนทั่วไป ตลอดจนเพื่อผลักดันให้กฎหมายฉบับนี้เป็น กฎหมายที่มีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นแก่สังคมไทยโดยรวมต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

**“๒๕๔๐-๒๕๕๓ : ๑๓ ปี ของการขับเคลื่อน
พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสาร”**

๑. บทนำ

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ มีเจตนารมณ์สูงสุดที่ต้องการให้เกิดความโปร่งใสในระบบราชการ กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่มีสาระสำคัญในการให้ประชาชนมีโอกาสกว้างขวางในการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่างๆ ของรัฐ เพื่อที่ประชาชนจะสามารถแสดงความคิดเห็นและใช้สิทธิทางการเมืองได้โดยถูกต้องกับความเป็นจริง อันเป็นการส่งเสริมให้มีความเป็นรัฐบาลโดยประชาชนมากยิ่งขึ้น พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ จึงเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนและส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งหลักการของกฎหมายดังกล่าวสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยมีคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ เป็นองค์กรหลักในการทำหน้าที่ดูแล แนะนำทางปฏิบัติตามกฎหมายข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานรัฐ มีคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทำหน้าที่เฝ้าระวังรักษาสิทธิให้แก่ประชาชนเมื่อประชาชนไม่ได้รับการตอบสนองต่อสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารตามกฎหมาย และมีสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงานวิชาการและธุรการให้แก่คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ และคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ และให้คำปรึกษาแก่เอกชนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมาย

ในห้วงปี พ.ศ. ๒๕๔๖ - ๒๕๕๕ สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ที่เป็นแนวคิดพื้นฐานในการปฏิบัติหน้าที่ คือ **“มุ่งสร้างสังคมโปร่งใส พัฒนาภาครัฐ คุ้มครองสิทธิของประชาชน”** จากวิสัยทัศน์ดังกล่าวเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นบทบาท และเป้าหมายในการดำเนินการที่จะสร้างให้เกิดความสำเร็จ และก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทุกภาคส่วนของสังคม ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิที่จะได้รับการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การมีส่วนร่วมในการปกครองบริหารบ้านเมือง การได้รับการปกป้องในสิทธิส่วนบุคคล และการใช้ข้อมูลข่าวสารของราชการที่ได้รับ ในการปกป้องสิทธิเสรีภาพ ประโยชน์ส่วนตน และประโยชน์สาธารณะ

เป้าหมายในการสร้างสังคมโปร่งใส คือความพยายามในการให้กฎหมายฉบับนี้เป็นกลไกหรือเครื่องมือสำคัญแก่ประชาชนในการตรวจสอบและรับรู้การดำเนินงานต่างๆ ของภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ตามนโยบายของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการที่เป็นองค์กรหลักในการทำหน้าที่ดูแล แนะนำทางปฏิบัติตามกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการของหน่วยงานรัฐ

๒. การดำเนินการในทศวรรษแรก

การดำเนินการของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการในช่วงแรก มุ่งเน้นการเผยแพร่กฎหมายเป็นหลัก เพื่อให้ภาครัฐและภาคประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ โดยการประชาสัมพันธ์ในลักษณะของการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการแก่สาธารณชนทั่วไป ต่อมาจึงมีการปรับนโยบายมาสู่การสร้างความรู้ ความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่รัฐ ให้สามารถปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง ขณะเดียวกันได้มีการกำกับดูแล ติดตามผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐอย่างต่อเนื่อง โดยการออกตรวจเยี่ยมและให้คำแนะนำแก่เจ้าหน้าที่ศูนย์ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานต่างๆ ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น เมื่อหน่วยงานของรัฐมีความพร้อม

ในการปฏิบัติตามกฎหมายพอสมควรแล้ว จึงได้พัฒนางานด้านการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ในภาคประชาชนและองค์กรภาคเอกชนโดยผ่านทางเครือข่ายเอกชนและหอกระจายข่าว รวมทั้งพยายามขยายการจัดตั้งเครือข่ายภาคประชาชนและสถาบันการศึกษา ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคให้มากขึ้น พร้อมกับได้มีการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม การศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องตลอดจนการจัดบรรยายเพื่อให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการและองค์กรเอกชนต่างๆ ทั้งของไทย และต่างประเทศที่เข้าเยี่ยมชมและศึกษาดูงาน ณ สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการด้วย การดำเนินการของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการและสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการในช่วงที่ผ่านมา จึงแบ่งการดำเนินการออกเป็นระยะต่างๆ ได้ ดังนี้

ระยะปี ๒๕๔๑ - ๒๕๔๒ : ประชาสัมพันธ์ให้สังคมรับรู้ถึงการเกิดขึ้นของ พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารฯ

ในช่วง ๒ ปีแรกของการบังคับใช้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารฯ ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีแนวคิดใหม่มากสำหรับสังคมไทย ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐและประชาชนอยู่ในภาวะจำกัดมาก การปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการในระยะช่วงต้น จึงเป็นการเผยแพร่ในลักษณะการประชาสัมพันธ์ให้สาธารณะรับรู้อย่างกว้างขวางถึงการเกิดขึ้นของกฎหมายฉบับนี้ ซึ่งถือเป็นการเกิดขึ้นของการรับรองสิทธิรับรู้ของประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลของรัฐ

ระยะปี ๒๕๔๓ - ๒๕๔๔ : เน้นภาครัฐมากขึ้น

เนื่องจากการพัฒนาความรู้ความเข้าใจของหน่วยงานของรัฐในระยะต้น เป็นไปอย่างไม่ทันต่อการตื่นตัวอย่างมากของภาคประชาชน จึงได้ปรับนโยบายในการปฏิบัติงานโดยเน้นการเผยแพร่แก่หน่วยงานของรัฐ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปฏิบัติของกฎหมาย และสามารถตระเตรียมดำเนินการเพื่อให้บริการข้อมูลแก่ประชาชนตามบทบัญญัติของกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. การดำเนินการในระยะปี ๒๕๔๕ - ปัจจุบัน

ระยะปี ๒๕๔๕ - ปัจจุบัน : เน้นการรณรงค์ให้ประชาชนสนใจใช้สิทธิ พร้อมกับการเฝ้าระวังรักษาสิทธิของประชาชน และการติดตามเร่งรัดการปฏิบัติงานของหน่วยงานรัฐ

การรณรงค์ให้เกิดความตื่นตัวและใช้สิทธิตามกฎหมาย

ภายหลังจากการประชาสัมพันธ์ให้บุคคลทั่วไปทราบถึงการเกิดขึ้นและประโยชน์ที่จะได้รับจากกฎหมายฉบับนี้ ตลอดจนการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติตามกฎหมายแก่เจ้าหน้าที่รัฐแล้ว จึงได้หันมาให้ความสำคัญต่อการรณรงค์ในรูปแบบต่างๆ เช่นการประกวดคำขวัญ การกำหนดให้ปี ๒๕๔๕ เป็นปีแห่งการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้ประชาชนตื่นตัว และเข้ามาใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการรักษาสิทธิของตนมากขึ้น

การเร่งรัดติดตามผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐ

ได้มีการเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อมีมติให้หน่วยงานจัดทำรายงานผลการปฏิบัติตามกฎหมายเป็นประจำในเดือนตุลาคมของทุกปี ตลอดจนการจัดให้มีโครงการตรวจติดตามการปฏิบัติตามกฎหมายของหน่วยงานต่างๆ โดยใช้กลไกผู้ตรวจราชการ โดยผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้ตรวจราชการกระทรวง/กรม รวมทั้งการกำหนดมาตรการเสริมเพื่อให้การปฏิบัติตามกฎหมายเป็นไปอย่างเข้มงวดและรัดกุมมากขึ้น เช่น โครงการตรวจเยี่ยมศูนย์ข้อมูลของหน่วยงาน โครงการคัดเลือกหน่วยงานตัวอย่าง และโครงการตรวจแนะนำเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ข้อมูลฯ

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม และการสร้างวิทยากรเครือข่าย

โดยที่สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการเป็นหน่วยงานขนาดเล็ก ในขณะที่ความต้องการให้มีการเผยแพร่ความรู้จากหน่วยงานรัฐในขอบเขตทั่วประเทศมีสูงมาก จึงได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรกลางขึ้น รวมทั้งให้มีการฝึกอบรมเพื่อสร้างวิทยากรเครือข่าย การพัฒนางานศึกษาวิจัย เพื่อสร้างองค์ความรู้ทางวิชาการ และการจัดทำคู่มือวิทยากร เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐและสิทธิรับรู้ของประชาชน

การเผยแพร่ความรู้ในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น และการจัดตั้งเครือข่ายภาคประชาชน

เมื่อหน่วยงานของรัฐมีการปรับตัว และความพร้อมในการปฏิบัติตามกฎหมายพอสมควรแล้ว สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการจึงได้พัฒนางานด้านการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ในภาคประชาชนและ องค์กรภาคเอกชน โดยเน้นการเผยแพร่ความรู้และการใช้ประโยชน์จากกฎหมายข้อมูลข่าวสารฯ แก่องค์กรพัฒนาภาคเอกชน ประชาชน และ สื่อมวลชนในภูมิภาคและท้องถิ่น การเผยแพร่ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ และโดยผ่านเอกชน ทางเครือข่ายสื่อมวลชนและหอกระจายข่าว รวมทั้งการจัดตั้งเครือข่ายภาคประชาชนและสถาบันการศึกษา ทั้งในส่วนกลางและในภูมิภาค ซึ่งจนถึงปัจจุบันยังทำได้ไม่มากนัก เนื่องจากขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินการขยายเครือข่าย และการสนับสนุนเครือข่ายเครือข่ายเดิมให้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

การออกตรวจเยี่ยมและให้คำแนะนำการปฏิบัติแก่หน่วยงานต่างๆ

สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการยังคงให้ความสำคัญกับการกำกับดูแลและติดตามผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานการให้บริการข้อมูลแก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการออกตรวจเยี่ยมและให้คำแนะนำการปฏิบัติแก่หน่วยงานต่างๆ โดยเน้นองค์กรในภูมิภาคและท้องถิ่น เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่ทำงานใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด

การกำหนดมาตรการกำกับและส่งเสริมให้หน่วยงานต้องปฏิบัติตามโดยใช้กลไกทางมติคณะรัฐมนตรี

เพื่อให้การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารฯ ของหน่วยงานของรัฐ ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการจึงได้กำหนดมาตรการกำกับส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารฯ โดยได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อมีมติให้หน่วยงานของรัฐทุกแห่งถือปฏิบัติในเรื่องสำคัญ ๆ เช่น

- การกำหนดมาตรการให้ทุกหน่วยงานของรัฐให้บริการข้อมูลข่าวสารต่างๆ แก่ประชาชนด้วยความรวดเร็ว โดยต้องถือปฏิบัติในกรณีที่หน่วยงานของรัฐมีข้อมูลข่าวสารพร้อมที่จะจัดหาให้ได้จะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็วหรือภายในวันที่รับคำขอในกรณีที่ข้อมูลข่าวสารที่ไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑๕ วัน จะต้องแจ้งให้ผู้ขอทราบภายใน ๑๕ วัน รวมทั้งแจ้งกำหนดวันที่จะดำเนินการแล้วเสร็จให้ผู้ขอทราบด้วย
- ให้หน่วยงานนำข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประกาศประกวดราคาและสอบราคา รวมทั้งผลการพิจารณาการจัดซื้อจัดจ้างในรอบเดือนเผยแพร่ผ่าน Web Site ของหน่วยงานอีกทางหนึ่ง
- ให้หน่วยงานของรัฐถือเป็นนโยบายสำคัญที่จะต้องส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารฯ อย่างเคร่งครัด โดยเน้นการฝึกอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความรู้ ความเข้าใจและสามารถให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพรวมทั้งการศึกษาและทำความเข้าใจในเรื่องการคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล ซึ่งเป็นประเด็นที่มีความสำคัญในฐานะที่เป็นบทบัญญัติส่วนหนึ่งของ

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารฯ และจะเป็นส่วนสำคัญในการปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล ในอนาคต

- การให้ความเห็นชอบในการมอบหมายให้สำนักงาน ก.พ.ร. นำมติคณะรัฐมนตรีที่กำหนดให้หน่วยงานนำประกาศประกวดราคาและสอบราคา และผลการพิจารณาการจัดซื้อจัดจ้างในรอบเดือนเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ รวมทั้งเรื่องความโปร่งใส เรื่องการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารและเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นหนึ่งในตัวชี้วัด (KPI) ประสิทธิภาพของหน่วยงานของรัฐทุกแห่ง ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นต้นไป

การดำเนินการเรื่องร้องเรียนและอุทธรณ์

การเยียวยาสิทธิของประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของราชการ ในระยะที่ผ่านมามีเรื่องร้องเรียน และเรื่องอุทธรณ์ เข้ามายังคณะกรรมการฯ เป็นจำนวนมาก โดยเรื่องอุทธรณ์ส่วนใหญ่คณะกรรมการฯ มักจะมีคำวินิจฉัยให้เปิดเผยข้อมูลให้แก่ผู้อุทธรณ์ สำหรับเรื่องร้องเรียนส่วนใหญ่จะเป็นการร้องเรียนกรณีเจ้าหน้าที่รัฐไม่อำนวยความสะดวก ไม่พิจารณาคำขอข้อมูล เป็นต้น ขณะที่เรื่องอุทธรณ์ส่วนใหญ่จะเป็นการอุทธรณ์กรณีเจ้าหน้าที่รัฐไม่เปิดเผยข้อมูลตามคำขอต่างๆ ที่ข้อมูลเหล่านั้นมีอยู่จำนวนมากที่เป็นข้อมูลที่กฎหมายกำหนดให้ต้องเปิดเผยอยู่แล้ว เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับแผนงาน โครงการ งบประมาณ เป็นต้น

ปัญหาที่พบมากในการดำเนินการตามกระบวนการวินิจฉัยนั้น ในส่วนของหน่วยงานรัฐ คือหน่วยงานรัฐมักจะปฏิเสธการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารก่อนเสมอโดยไม่ใช้ดุลยพินิจตามกฎหมายในการออกคำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารและไม่ระบุเหตุผลในการออกคำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร นอกจากนั้น หน่วยงานของรัฐยังจัดส่งเอกสารล่าช้า เนื่องจากไม่มีมาตรการบังคับ หรือบทลงโทษที่ชัดเจน สำหรับในด้านผู้ขอข้อมูลข่าวสารเองก็มีบางรายที่มีปัญหาในเรื่องการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต ใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือที่จะแสวงหาประโยชน์หรือกลั่นแกล้งเจ้าหน้าที่รัฐ รวมทั้งปัญหาที่ผู้ใช้สิทธิประสบความยากลำบากในการเดินทางมาชี้แจง เนื่องจากหน่วยงานรับเรื่องร้องเรียนและเรื่องอุทธรณ์ ตั้งอยู่ที่สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ในกรุงเทพมหานครเพียงแห่งเดียว

การจัดโครงการทดสอบความรู้ความเข้าใจเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารฯ ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

เพื่อเป็นการกระตุ้นให้หน่วยงานของรัฐให้ความสำคัญเกี่ยวกับการปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย และประเมินผลความรู้และความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ เพื่อนำผลการทดสอบไปประกอบการพิจารณากำหนดแนวทางในการส่งเสริมและแก้ไขปัญหาที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๔. การดำเนินงานในปัจจุบัน

ผลการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓

๑. การดำเนินงานในเชิงนโยบาย

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓ คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการได้ดำเนินงานเชิงนโยบายในการผลักดันให้การดำเนินการตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนี้

๑.๑ คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการได้รายงานผลการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ และเป้าหมายการดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓ เสนอคณะรัฐมนตรีทราบ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๓

รับทราบผลการดำเนินงานของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ และ เป้าหมายการดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓

๑.๒ ดำเนินการผลักดันร่างกฎหมายจำนวน ๒ ฉบับ ได้แก่

๑.๒.๑ ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ขณะนี้อยู่ระหว่างการ ดำเนินการของรัฐสภา

๑.๒.๒ ร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

๑.๓ โครงการเสริมสร้างความเชื่อมั่นของรัฐบาลด้านความโปร่งใสและโครงการจ้างพนักงานราชการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

๑.๔ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ให้แก่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรทางสังคม สื่อมวลชนและประชาชนทั่วไป และการ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ โดยการจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชน และจัดทำสื่อเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจด้านกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการต่อประชาชนอย่างต่อเนื่อง

๑.๕ สอดส่องให้คำแนะนำและติดตามผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ ของรัฐในการปฏิบัติ ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ โดยการตรวจแนะนำการปฏิบัติงานของศูนย์ข้อมูล ข่าวสารของหน่วยงานต่างๆ ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ เจ้าหน้าที่รัฐ

๑.๖ การเฝ้าระวังรักษาสิทธิให้ประชาชน ซึ่งถูกละเมิดสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร โดยการ พิจารณาดำเนินการกรณีร้องเรียนและอุทธรณ์

๑.๗ พัฒนาระบบสารสนเทศของสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพในการให้บริการแก่ประชาชนทั่วไป

๒. การดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ (กขร.) ได้เห็นชอบให้สำนักงานคณะกรรมการข้อมูล ข่าวสารของราชการ ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ดำเนินการตาม แผนงาน/โครงการต่างๆ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของ ราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วประเทศ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งสรุปผลการ ดำเนินการในภาพรวมได้ดังนี้

๒.๑ โครงการจัดสัมมนาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ แก่ผู้นำชุมชนในส่วนภูมิภาค

๒.๒ โครงการตรวจแนะนำร่วมกับเครือข่ายการปฏิบัติงานของศูนย์ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานของรัฐ ในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

๒.๓ โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานให้เจ้าหน้าที่สำนักงาน คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ในเรื่องการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

๒.๔ โครงการติดตามประเมินผลการพัฒนาหน่วยงานต้นแบบในการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารของ ราชการในส่วนภูมิภาค

๒.๕ โครงการประชุมสัมมนา เรื่องการกำหนดข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้เป็นข้อมูลข่าวสาร ตามมาตรา ๙ (๘) แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

๒.๖ โครงการประชุมสัมมนาเรื่องการปรับปรุงระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๔

๒.๗ โครงการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๕๐ ของเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐ ประจำปี ๒๕๕๓

๒.๘ โครงการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสมรรถนะบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓

๓. การกิจที่สำคัญ

๓.๑ ด้านการสอดส่องดูแลและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานของรัฐในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๕๐

๓.๑.๑ โครงการสร้างเครือข่ายการตรวจแนะนำการปฏิบัติงานของศูนย์ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานของรัฐ ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น และการตรวจแนะนำการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๕๐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓

๓.๑.๒ โครงการพัฒนาหน่วยงานต้นแบบในการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสาร ประจำปี ๒๕๕๓

๓.๑.๓ การจัดโครงการทดสอบความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๕๐

๓.๑.๔ การสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหารงานของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๕๓

๓.๒ ด้านการดำเนินการเรื่องร้องเรียนของประชาชนที่มีต่อหน่วยงานภาครัฐ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓ (ระหว่างเดือนตุลาคม ๒๕๕๒ - เดือนกันยายน ๒๕๕๓) ประชาชนได้ใช้สิทธิร้องเรียนต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ กรณีหน่วยงานของรัฐไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๕๐ จำนวน ๔๕๓ เรื่อง ซึ่งคณะกรรมการพิจารณาและให้ความเห็นเรื่องร้องเรียน ได้พิจารณาดำเนินการเป็นที่ยุติแล้วทั้งหมด จำแนกตามหน่วยงานที่ถูกร้องเรียน ดังนี้

หน่วยงานของรัฐที่ถูกร้องเรียน

ส่วนกลาง	ถูกร้องเรียน จำนวน ๒๘๐ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๘๑
ส่วนภูมิภาค	ถูกร้องเรียน จำนวน ๒๖ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๕.๗๔
ส่วนท้องถิ่น	ถูกร้องเรียน จำนวน ๑๔๗ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๔๕

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓ หน่วยงานของรัฐส่วนกลางถูกร้องเรียนมากที่สุด จำนวน ๒๘๐ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๘๑ ของจำนวนเรื่องร้องเรียนทั้งหมด โดยประชาชนได้ใช้สิทธิร้องเรียนกรณีขอข้อมูลข่าวสาร ดังนี้

ข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้าง	จำนวน ๑๒๓ เรื่อง	คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๑๕
ข้อมูลการตรวจสอบใช้อำนาจปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงาน	จำนวน ๑๐๐ เรื่อง	คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๐๘
ข้อมูลการดำเนินการทางวินัย	จำนวน ๖๕ เรื่อง	คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๓๕
ข้อมูลข่าวสารราชการอื่นๆ	จำนวน ๕๓ เรื่อง	คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๗๐

ข้อมูลการบริหารงานบุคคล การประเมินผลการปฏิบัติงาน	จำนวน	๔๙ เรื่อง	คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๘๒
ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล	จำนวน	๒๘ เรื่อง	คิดเป็นร้อยละ ๖.๑๘
ข้อมูลการดำเนินคดีตาม กระบวนการยุติธรรม	จำนวน	๒๑ เรื่อง	คิดเป็นร้อยละ ๔.๖๓
ข้อมูลการสอบแข่งขัน/ สอบคัดเลือก/การเสนอผลงานทางวิชาการ	จำนวน	๑๔ เรื่อง	คิดเป็นร้อยละ ๓.๐๙

ในการดำเนินการเรื่องร้องเรียนในปีงบประมาณ ๒๕๕๓ (ระหว่างตุลาคม ๒๕๕๒ - กันยายน ๒๕๕๓) แบ่งเรื่องร้องเรียนออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ

๑. เรื่องร้องเรียนต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ กรณีหน่วยงานรัฐไม่ปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ จำนวนประมาณ ๔๑๘ เรื่อง ซึ่งได้ดำเนินการเป็นที่ยุติแล้วทั้งหมด

๒. กรณีร้องเรียนเพื่อให้คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการใช้อำนาจตามมาตรา ๓๓ เพื่อตรวจสอบข้อมูลข่าวสารที่หน่วยงานของรัฐปฏิเสธว่าไม่มีข้อมูลข่าวสารตามที่ผู้ร้องขอ แต่ผู้ร้องขอไม่เชื่อว่าการแจ้งผลดังกล่าวมีผู้ใช้สิทธิร้องเรียน รวมทั้งสิ้น ๑๗ เรื่อง และผลจากการดำเนินการเข้าไปตรวจสอบพบว่าหน่วยงานรัฐส่วนใหญ่ไม่มีข้อมูลตามที่ผู้ร้องขอต้องการจริง

๓.๓ ด้านการตอบข้อหาหรือการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ได้ดำเนินการให้คำปรึกษาหารือตามกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยแยกเป็นการหารือทางโทรศัพท์ จำนวนประมาณ ๑,๒๐๐ ราย เป็นการหารือทางเว็บไซต์ จำนวน ๖๔ เรื่อง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล การขอสำเนาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการสืบสวนข้อเท็จจริง ที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ การจัดทำสำเนาข้อมูลข่าวสารโดยการออกหนังสือรับรองการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง การกระทำผิดทางอาญาหรือทางวินัย การปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้สิทธิของคนต่างด้าว การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ฯลฯ และเป็นหนังสือขอหารือจากหน่วยงานของรัฐ จำนวน ๒๐ เรื่อง

๓.๔ ด้านการดำเนินการเรื่องอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

ผลการดำเนินการเรื่องอุทธรณ์ในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ (๑ มกราคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๓)

การใช้สิทธิอุทธรณ์ของประชาชน

ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ ๑ มกราคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๓ คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการได้รับคำอุทธรณ์ของประชาชน และพิจารณาส่งเรื่องอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาต่างๆ เพื่อพิจารณาวินิจฉัย รวมทั้งสิ้น ๒๕๐ เรื่อง ซึ่งจำนวนเรื่องอุทธรณ์ในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ มีจำนวนใกล้เคียงกับปี ๒๕๕๒ และเป็นปีที่มีจำนวนเรื่องอุทธรณ์สูงที่สุดในรอบ ๑๓ ปี นับแต่มีการใช้บังคับกฎหมาย

ตารางแสดงจำนวนเรื่องอุทธรณ์ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ – พ.ศ. ๒๕๕๓

๑ ปี	๒๕๔๖	๒๕๔๗	๒๕๔๘	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓
จำนวนเรื่องอุทธรณ์	๑๕๑	๑๘๖	๑๖๘	๑๕๓	๑๙๓	๑๙๐	๒๑๐	๒๕๐

เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลสถิติของ ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ กับสถิติของเรื่องอุทธรณ์ย้อนหลัง ๗ ปี (ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ - ๒๕๕๒) พบว่าการใช้สิทธิอุทธรณ์ของประชาชนตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

ผลการดำเนินการเรื่องอุทธรณ์

ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๓ คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ได้ดำเนินการพิจารณาเรื่องอุทธรณ์เป็นที่ยุติ รวมทั้งสิ้น ๑๗๕ เรื่อง โดยมีคำวินิจฉัยทั้งสิ้น ๑๗๓ คำวินิจฉัย และมีคำสั่งให้ยุติเรื่องอันเนื่องจากผู้อุทธรณ์ถอนเรื่อง หรือหน่วยงานยอมเปิดเผยก่อนที่จะมีคำวินิจฉัย เป็นจำนวน ๒ คำสั่ง จำแนกเป็นคำวินิจฉัยตามรายสาขาต่างๆ ได้ดังนี้

กวน. สาขาต่าง ๆ	คำ วินิจฉัย (เรื่อง)	ผลการพิจารณา	
		เปิดเผย	ยกอุทธรณ์
๑. สาขาการแพทย์และสาธารณสุข	-	-	-
๒. สาขาต่างประเทศและความมั่นคงของประเทศ	-	-	-
๓. สาขาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี อุตสาหกรรม และการเกษตร	๔	๔	-
๔. สาขาเศรษฐกิจและการคลังของประเทศ	๑	๑	-
๕. สาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย	๑๖๘	๑๓๑	๓๗
รวม	๑๗๓	๑๓๖	๓๗

จำนวนเรื่องที่เข้าสู่กระบวนการพิจารณาและมีคำวินิจฉัยเป็นที่สุดในปี ๒๕๕๓ จำแนกเป็นประเภทเรื่องต่างๆ ได้ดังนี้

ลำดับ	ประเภทเรื่องอุทธรณ์	จำนวนเรื่อง	คิดเป็นร้อยละ
๑.	การดำเนินการทางวินัย และความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่	๒๐	๑๑.๖๐ %
๒.	การจัดซื้อจัดจ้าง	๒๐	๑๑.๖๐ %
๓.	การตรวจสอบการใช้อำนาจและการปฏิบัติหน้าที่ รวมถึงการดำเนินการทางปกครองของหน่วยงานของรัฐ	๔๐	๒๓.๒๐%
๔.	ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล	๒๐	๑๑.๖๐ %
๕.	การบริหารงานบุคคลและการประเมินผลการปฏิบัติงาน	๓๕	๒๒.๐๐ %
๖.	ข้อมูลข่าวสารอื่นๆ	๓๘	๒๐.๐๐ %
	รวมเรื่องอุทธรณ์	๑๗๓	๑๐๐ %

สำหรับจำนวนผู้ใช้สิทธิอุทธรณ์ จำแนกตามประเภทบุคคลต่างๆ ได้ดังนี้

ลำดับ	ประเภทเรื่องอุทธรณ์	จำนวนเรื่อง	คิดเป็นร้อยละ
๑.	เจ้าหน้าที่ของรัฐ	๙๐	๔๘.๖๓ %
๒.	ประชาชนทั่วไป	๕๕	๒๔.๐๔ %
๓.	เอกชน องค์กรต่างๆ (เช่น บริษัท หจก. หน่วยงานเอกชน ฯลฯ)	๔๕	๑๒.๕๗ %
๔.	เอ็นจีโอ นักการเมืองและผู้สื่อข่าว	๒๐	๑๑.๔๘ %
๕.	หน่วยงานของรัฐ	๒๐	๓.๒๘ %
	รวม	๒๓๐	๑๐๐ %

๓.๕ ด้านกฎหมาย

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้ดำเนินการในการกิจด้านกฎหมายที่สำคัญ สรุปได้ดังนี้

๓.๕.๑ การแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

ในปี ๒๕๔๙-๒๕๕๐ สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการได้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย และสนองตอบต่อการให้บริการประชาชนอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ซึ่งร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ได้ถูกนำเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ซึ่งคณะกรรมการการวิสามัญ ได้พิจารณาเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๐ แต่ไม่สามารถเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ทัน และต่อมา ประธานกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ (นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย) ได้มีนโยบายที่จะดำเนินการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการให้เป็นกฎหมายข้อมูลข่าวสารแห่งชาติ จึงให้ชะลอร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ไว้ก่อน เพื่อจะนำแนวคิดนี้เสนอไปยังนายกรัฐมนตรี เพื่อขอรับนโยบายในเรื่องนี้ต่อไป

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓ คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการในการประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๓ ได้พิจารณาสรุปร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. โดยที่ประชุมมีมติมอบหมายให้รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายองอาจ คล้ามไพบูลย์) ประธานกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการหารือในเชิงนโยบายเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. กับนายกรัฐมนตรีต่อไป

๓.๕.๒ ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ได้ผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีแล้ว ขณะนี้อยู่ระหว่างการรออนุญาตต่อรัฐสภา

๓.๕.๓ ประกาศคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ เรื่อง การกำหนดให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและสุขภาพเป็นข้อมูลข่าวสารที่ต้องจัดไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้ตามมาตรา ๙ (๘) แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ในฐานะประธานกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ได้ลงนามในประกาศคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ เรื่อง การกำหนดให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและสุขภาพเป็นข้อมูลข่าวสารที่ต้องจัดไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้ตามมาตรา ๙ (๘) แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ เมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๕๓ (รายละเอียดตามภาคผนวก ๑)

๓.๖ ด้านการติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ของหน่วยงานภาครัฐ

ในการประมวลผลข้อมูลการรายงานผลการปฏิบัติของหน่วยงานรัฐตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓ นั้น มีจำนวนแบบรายงานที่สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการได้รับผ่านทางเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ จำนวน ๑,๙๔๘ หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๑๕ ของจำนวนหน่วยงานรัฐทั้งหมด ๗,๗๓๙ หน่วยงานที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยสามารถจำแนกรายละเอียดของแบบรายงานที่ได้รับจากหน่วยงานรัฐแต่ละประเภท ดังนี้ (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓)

หน่วยงานของรัฐ	ปี ๒๕๔๙	ปี ๒๕๕๐	ปี ๒๕๕๑	ปี ๒๕๕๒	ปี ๒๕๕๓
ราชการส่วนกลางระดับกรมสังกัดกระทรวง (รวมหน่วยงานในกำกับสถาบันอิสระ, รัฐวิสาหกิจ, องค์การมหาชน และองค์กรอิสระ)	๑๕๗	๑๕๙ (๔๐.๙๗%)	๑๘๐ (๔๖.๙๐%)	๑๕๖ (๔๐.๒๑%)	๑๒๕ (๓๖.๑๒%)
ราชการส่วนภูมิภาค (จังหวัด)	๓๓	๓๔ (๔๕%)	๓๕ (๔๖.๖๖%)	๒๘ (๓๗.๓๓%)	๔๒ (๕๔.๕๕%)
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	๓๗	๒๙ (๓๘.๖๖%)	๑๓ (๑๗.๓๓%)	๐ (๐.๐๐%)	๓๕ (๔๖.๖๗%)
เทศบาล	๒๓๔	๒๙๘ (๒๕.๓๓%)	๑๙๘ (๑๗.๐๙%)	๒๐ (๑.๗๓%)	๓๗๑ (๓๓.๐๗%)
องค์การบริหารส่วนตำบล	๕๕๕	๑,๓๔๔ (๒๐.๓๐%)	๗๒๘ (๑๐.๙๙%)	๓๑ (๐.๔๗%)	๑,๓๗๕ (๒๒.๕๒%)
องค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ (เมืองพัทยาและกทม.)	๒	๒ (๑๐๐.๐๐%)	๒ (๑๐๐.๐๐%)	๐ (๐.๐๐%)	๐ (๐.๐๐%)
รวม	๑,๐๑๘ (๑๐.๙๐%)	๑,๘๖๖ (๑๙.๙๘%)	๑,๑๕๖ (๑๒.๓๗%)	๒๓๕ (๒.๕๒%)	๑,๙๔๘ (๒๕.๑๕%)

๓.๗ ด้านการพัฒนาระบบสารสนเทศข้อมูลข่าวสารปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๓ สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการได้พัฒนาระบบสารสนเทศในส่วนที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการข้อมูลตามเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนดภายใต้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งที่ปรึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชเป็นผู้ดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยได้จัดให้มีการอบรมและทดสอบการใช้ระบบในแต่ละภูมิภาค รวม ๕ จังหวัด คือ เชียงใหม่ ขอนแก่น กรุงเทพมหานคร ชลบุรี และนครศรีธรรมราช ซึ่งในแต่ละจังหวัดได้คัดเลือกหน่วยงานเพื่อทดสอบจำนวน ๕ หน่วยงาน และผลการดำเนินงานของโครงการพัฒนาระบบสารสนเทศในส่วนที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการข้อมูลตามเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนดภายใต้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการจะเสนอคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ เพื่อพิจารณาใช้กับหน่วยงานภาครัฐทั่วประเทศต่อไป

ส่วนการดำเนินงานเผยแพร่ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ มีผู้ใช้บริการเว็บไซต์จำนวน ๗,๕๕๕ ราย ผู้ใช้บริการระบบฐานข้อมูลหน่วยงานของรัฐ (GINFO) จำนวน ๒๗,๗๗๘ ราย บริการตอบข้อซักถามของประชาชนเกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ทางอิเล็กทรอนิกส์ (Web Board) จำนวน ๖๔ ราย

๓.๘ ด้านการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ และการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ

สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการได้การจัดสัมมนา/ฝึกอบรม โดยการจัดสัมมนาเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ แก่ผู้นำชุมชนในส่วนภูมิภาค และการจัดประชุมสัมมนาระดมความคิดเห็นเครือข่ายภาคประชาชน เพื่อตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐโดยใช้กฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินการผลิตและเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์รูปแบบต่างๆ เช่น การจัดพิมพ์และเผยแพร่หนังสือรายงานประจำปี หนังสือคำวินิจฉัยเรื่องอุทธรณ์ จุลสาร จดหมายข่าว แผ่นพับ การเขียนข่าวแจก/ข่าวประชาสัมพันธ์ทางช่องทางต่างๆ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ สถานีวิทยุ/โทรทัศน์ การเขียนบทความลงพิมพ์และเผยแพร่ทางจุลสารและวารสาร สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ การจัดบอร์ดประชาสัมพันธ์ การจัดส่งเอกสารเผยแพร่ให้องค์กร/สมาคม/หน่วยงาน เช่น สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย สมาคมนักวิทยุและโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย สมาคมหนังสือพิมพ์ส่วนภูมิภาคแห่งประเทศไทย เป็นต้น รวมทั้งการสนับสนุนวิทยากรเพื่อบรรยายให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐที่ขอมาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ และเผยแพร่เอกสารที่เกี่ยวข้องแก่หน่วยงานต่างๆ ของรัฐที่ขอรับการสนับสนุน

๓.๙ ด้านความร่วมมือทางวิชาการกับต่างประเทศ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓ คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการได้พัฒนาความร่วมมือและสร้างเครือข่ายกับองค์กรระหว่างประเทศ โดยเฉพาะด้านการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล โดยการส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลอย่างต่อเนื่องเพื่อนำองค์ความรู้มาพัฒนาภารกิจด้านการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลโดยรวมต่อไป เช่น

๓.๙.๑ การประชุม 25th IFIP International Information Security Conference (SEC 2010) : Security & Privacy – Silver Linings in the Cloud ณ Brisbane Convention & Exhibition Centre เครือรัฐออสเตรเลีย เป็นการประชุมภายใต้การประชุม IFIP World Computer Congress จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๒๐ - ๒๓ กันยายน ๒๕๕๓ ณ เมืองปารีสเบเน เครือรัฐออสเตรเลีย

๓.๙.๒ การประชุมสัมมนา APEC Technical Assistance Seminar on the Establishment and Use of Accountability Agents in the APEC CBPR System เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๓ ณ เมืองเซนต์ ปาเตอญี (รายละเอียดปรากฏตามภาคผนวก ๒)

๔. ปัญหา/อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข

ปัญหา/อุปสรรค

ตลอดระยะเวลา ๑๓ ปีที่ผ่านมา คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ และสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ได้ใช้กลยุทธ์และวิธีการต่างๆ ที่หลากหลายเพื่อให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล แต่ในความเป็นจริงต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการด้านต่างๆ สรุปได้ดังนี้

๔.๑ ด้านความต่อเนื่องเชิงนโยบาย

ในสถานการณ์ที่การเมืองยังไม่มีเสถียรภาพ เป็นการยากที่จะสามารถผลักดันให้เกิดความต่อเนื่องในการดำเนินงานของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการได้ จึงส่งผลให้การดำเนินงานตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการไม่มีความต่อเนื่องในเชิงนโยบาย ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างที่ตั้งเป้าหมายไว้

๔.๒ ด้านงบประมาณ

เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการตามภารกิจในจำนวนจำกัด ไม่เพียงพอที่จะใช้ในการดำเนินการเชิงรุกต่างๆ ตามที่คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการกำหนดเชิงนโยบายได้ครอบคลุมทุกภารกิจ จึงไม่สามารถผลักดันและขับเคลื่อนภารกิจเชิงนโยบายที่เป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญเพื่อสนับสนุนการดำเนินการตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งหากไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง อาจส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการดำเนินการตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ในภาพรวมได้

๔.๓ ด้านโครงสร้างองค์กรของสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ในฐานะฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ รับผิดชอบการดำเนินการตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ของหน่วยงานภาครัฐในทุกพื้นที่ทั่วประเทศ แต่มีอัตรากำลังข้าราชการ จำนวน ๓๐ อัตราเท่านั้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับปริมาณภารกิจตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ที่ต้องรับผิดชอบส่งผลให้สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการจำเป็นต้องดำเนินโครงการต่างๆ เพื่อแสวงหาความร่วมมือในการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ กับหน่วยงานภายนอก เพื่อลดข้อจำกัดของสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการดังกล่าวข้างต้น แต่สามารถ

แก้ปัญหาได้ระดับหนึ่งเท่านั้น นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการยังต้องรับผิดชอบภารกิจใหม่ที่เพิ่มขึ้นอีกหลายด้าน เช่น การดำเนินการตามกฎหมายข้อมูลส่วนบุคคลที่กำลังจะมีขึ้นในเร็วๆ นี้ เป็นต้น ดังนั้น ในระดับนโยบายควรผลักดันให้สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ มีสถานะสูงขึ้น เพื่อให้สามารถรองรับภารกิจตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้ครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วประเทศ และภารกิจใหม่ตลอดจนภารกิจด้านความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

- ปรับโครงสร้างภายในสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ เพื่อรองรับภารกิจที่เพิ่มขึ้น
- ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายทั้งภาครัฐและภาคประชาชนให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วประเทศอย่างต่อเนื่อง
- ปรับยุทธศาสตร์การดำเนินงานของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ และสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยควรมีการดำเนินการในเชิงรุกมากขึ้น
- กำหนดมาตรการสร้างแรงจูงใจให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยดำเนินการตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๕๐ อย่างเคร่งครัด
- พัฒนาบทบาทของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการและสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ให้เป็นองค์กรติดตามและประเมินผลด้านความโปร่งใสของหน่วยงานรัฐ

๕. แนวทางการพัฒนาในปิงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔

ในปิงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ และสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการมีเป้าหมายที่จะดำเนินการในภารกิจต่างๆ ดังนี้

๕.๑ พัฒนาการให้บริการของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการด้านการเยียวยารักษาสติให้กับประชาชนตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๕๐

ในปิงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ จะได้สำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ได้ขอความร่วมมือส่วนราชการในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ เพื่อสนับสนุนการสำรวจความพึงพอใจดังกล่าว เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจความพึงพอใจมาพัฒนาและปรับปรุงการให้บริการในภาพรวมของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการต่อไป

๕.๒ โครงการเสริมสร้างความเชื่อมั่นของรัฐบาลด้านความโปร่งใสและโครงการจ้างพนักงานราชการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

คณะกรรมการบริหารพนักงานราชการ สำนักงาน ก.พ. ได้มีมติอนุมัติกรอบอัตราจ้างพนักงานราชการเพื่อปฏิบัติงานในโครงการเสริมสร้างความเชื่อมั่นของรัฐบาลด้านความโปร่งใส จำนวน ๑๐ อัตรา โดยในส่วนของงบประมาณในการดำเนินการโครงการเสริมสร้างความเชื่อมั่นของรัฐบาลด้านความโปร่งใส และงบประมาณในการจัดจ้างพนักงานราชการได้รับการจัดสรรในปิงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔

๕.๓ พัฒนาการดำเนินการแก้ปัญหาเรื่องอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ แบบเชิงรุก

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ได้ขอความร่วมมือ ๕ หน่วยงานนำร่อง ซึ่งได้ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) เมื่อปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓ เพื่อดำเนินการแก้ปัญหาเรื่องอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ อย่างต่อเนื่องเพื่อหวังผลให้มีการยกอุทธรณ์ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานเป้าหมายเพิ่มขึ้น โดยภารกิจเชิงรุกดังกล่าวจะมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และสร้างความรู้ความเข้าใจให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการดำเนินการเรื่องอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ของหน่วยงานเป้าหมาย ให้มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น

๕.๔ พัฒนาหน่วยงานต้นแบบในการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารของราชการที่ต้องครบถ้วนตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ เพื่อเป็นตัวอย่างให้กับหน่วยงานรัฐในระดับภูมิภาค

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ได้กำหนดจัดทำ “โครงการพัฒนาหน่วยงานต้นแบบในการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารของราชการให้เป็นหน่วยงานต้นแบบระดับภูมิภาค (หนึ่งจังหวัด หนึ่งหน่วยงานต้นแบบ) เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ อย่างยั่งยืน” เพื่อพัฒนาให้ทุกจังหวัดทั่วประเทศมีหน่วยงานต้นแบบในการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารของราชการ อย่างน้อยจังหวัดละ ๑ หน่วยงานต้นแบบ และเพื่อให้ประชาชนได้รับความสะดวกในการใช้สิทธิรับรู้ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ จากหน่วยงานของรัฐในทุกพื้นที่ทั่วประเทศ เป็นการส่งเสริมภาพลักษณ์ของหน่วยงานของรัฐทั่วประเทศตามหลักธรรมาภิบาลในภาพรวม

๕.๕ การเพิ่มมาตรการในการออกตรวจและนำเครือข่ายการปฏิบัติงานศูนย์ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานรัฐ ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการจะดำเนินโครงการตรวจติดตามและให้คำแนะนำแก่หน่วยงานของรัฐอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้หน่วยงานมีความตื่นตัวและตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ โดยเน้นการสร้างเครือข่ายการปฏิบัติงานของศูนย์ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานรัฐครอบคลุมทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น โดยเน้นการสร้างความร่วมมือระหว่างเครือข่ายในพื้นที่เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายและเน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน โดยสามารถถ่ายทอดเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของการระหว่างเครือข่ายและภาคประชาชนได้ รวมทั้งจะดำเนินการพัฒนากฎหมายในส่วนของการปรับปรุงเพิ่มเติมประเภทข้อมูลตามมาตรา ๙ ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์เศรษฐกิจสังคม และการเมืองในปัจจุบัน โดยให้ความสำคัญกับการสร้างเครือข่ายภาคประชาชนในการใช้สิทธิตรวจสอบอำนาจรัฐ โดยสร้างความรู้ความเข้าใจในสิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารเพื่อให้ประชาชนใช้สิทธิทางการเมืองได้อย่างถูกต้อง ซึ่งจะช่วยให้ภาครัฐตื่นตัวและตระหนักถึงความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นด้านความโปร่งใสเพิ่มมากขึ้น

๕.๖ การดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาระบบสารสนเทศ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการจะดำเนินการพัฒนาแบบมาตรฐานการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ บนเว็บไซต์ (Web Template) ของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อใช้เป็นมาตรฐานและต้นแบบสำหรับหน่วยงานภาครัฐนำไปพัฒนาเว็บไซต์ของหน่วยงานต่อไป

๕.๗ การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สิทธิรับรู้ของประชาชนตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓ สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการเร่งเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ สารสำคัญ และแนวทางการปฏิบัติตามของเจ้าหน้าที่รัฐภายใต้โครงการพัฒนาเครือข่ายการตรวจแนะนำศูนย์ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อขยายผลเป็นคณะผู้ตรวจประเมินหน่วยงานภาครัฐ และคณะผู้ตรวจประจำจังหวัด และการใช้สิทธิรับรู้ของประชาชนตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ให้กว้างขวาง ครอบคลุมพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศมากขึ้น โดยการจัดฝึกอบรมให้แก่ผู้นำชุมชน ภายใต้โครงการพัฒนาวิทยากรเครือข่ายภาคประชาชน เพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ การจัดส่งวิทยากรให้หน่วยงานภาครัฐ และการเผยแพร่สปอตสารคดี บทความ และสิ่งพิมพ์ ฯลฯ ผ่านสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ สิ่งพิมพ์ เป็นต้น เพื่อให้สามารถนำกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการไปใช้ประโยชน์ในการปกป้องรักษาประโยชน์ของตนเอง ชุมชน ประเทศชาติ และตรวจสอบการดำเนินงานภาครัฐให้มีความโปร่งใสมากขึ้น

๕.๘ การติดตามเร่งรัดการตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

ขณะนี้ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. อยู่ระหว่างการพิจารณาของรัฐสภา ซึ่งคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการจะได้ติดตามการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้กฎหมายสำเร็จเรียบร้อยเป็นไปตามความประสงค์

๕.๙ ด้านความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการจะพัฒนาความร่วมมือและสร้างเครือข่ายกับองค์กรระหว่างประเทศ โดยเฉพาะด้านการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล โดยการส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมหรืออบรมในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลอย่างต่อเนื่องเพื่อนำองค์ความรู้มาพัฒนาการปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลโดยรวมต่อไป

๕.๑๐ การนำเสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณามิมติเรื่องการนำข้อมูลข่าวสารตามมาตรา ๗ และมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ เผยแพร่ในเว็บไซต์ของหน่วยงานรัฐทุกหน่วยงาน

ปัจจุบันช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่สะดวกและรวดเร็วที่สุด คือช่องทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งประชาชนสามารถค้นหาข้อมูลของหน่วยงานผ่านทางหน้าเว็บไซต์ของแต่ละหน่วยงานได้ตลอดเวลา ประกอบกับหน่วยงานรัฐส่วนใหญ่มีเว็บไซต์ประจำของหน่วยงานอยู่แล้ว หากกำหนดให้ทุกหน่วยงานนำข้อมูลข่าวสารตามมาตรา ๗ และมาตรา ๙ ลงในเว็บไซต์ของหน่วยงานด้วยก็จะทำให้ประชาชนได้รับความสะดวก รวดเร็ว ประหยัดเวลา และค่าเดินทางอีกด้วย และเพื่อเป็นการสนับสนุนการบังคับใช้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของ

ราชการจึงเห็นสมควรเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อมีมติให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติ โดยการกำหนดให้ข้อมูลข่าวสารตามมาตรา ๗ และมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ เป็นข้อมูลที่ต้องนำลงเผยแพร่ทางเว็บไซต์ของหน่วยงานรัฐเช่นเดียวกับประกาศการจัดซื้อจัดจ้างและสรุปผลการจัดซื้อจัดจ้างประจำเดือนของหน่วยงานรัฐ

๕. ข้อจำกัดในการพัฒนางานข้อมูลข่าวสารในรอบ ๑๓ ปี

ด้านงบประมาณ/โครงสร้างอัตรากำลัง

ตลอดระยะเวลา ๑๓ ปีที่ผ่านมา การปฏิบัติงานของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการประสบกับปัญหาในการดำเนินการตามแผนที่ได้วางไว้อย่างมาก เนื่องจากข้อจำกัดของงบประมาณที่ได้รับในแต่ละปี ทำให้โครงการสำคัญๆ ไม่สามารถทำได้ตามเป้าหมาย คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการจึงได้หาทางแก้ไขโดยเน้นการสร้างเครือข่ายกับกลุ่มต่าง ๆ โดยการประสานขอความร่วมมือจากองค์กรต่างๆ เช่น กลุ่มผู้นำองค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน องค์กรพัฒนาภาคเอกชน และสถาบันการศึกษาต่างๆ เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งการขอรับความช่วยเหลือและการสนับสนุนจากต่างประเทศ ซึ่งสำนักงานฯ ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากประเทศแคนาดาเป็นเวลา ๓ ปี ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๗ – ๒๕๔๙ ทำให้การเผยแพร่กฎหมายข้อมูลข่าวสารทำได้มากขึ้นในระดับหนึ่ง เมื่อประเทศแคนาดายุติความช่วยเหลือ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๙ เป็นต้นมา ปัญหาการเผยแพร่กฎหมายจึงทำได้น้อยลง นอกจากนี้ การดำเนินการในด้านอื่นๆ ที่เป็นนโยบายสำคัญของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการก็ไม่ได้มีการตอบสนองเนื่องจากงบประมาณที่ได้รับในแต่ละปีมีจำนวนน้อยมาก จึงทำให้งบประมาณเพื่อใช้ในการกิจกรรมผลักดันให้กฎหมายข้อมูลข่าวสาร เป็นกลไกในการตรวจสอบและสร้างความโปร่งใสให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นมีสัดส่วนค่อนข้างน้อย การดำเนินกิจกรรมเชิงรุกของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการจึงไม่สามารถทำได้เท่าที่ควร ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการขาดการสนับสนุนทางด้านนโยบายจากรัฐบาล ทำให้การผลักดันการดำเนินการนำไปสู่ความโปร่งใสทั้งระบบเป็นไปไม่รวดเร็วเท่าที่ควร นอกจากนี้ก็ยังมีปัญหาด้านโครงสร้างอัตรากำลังที่ไม่สอดคล้องกับภารกิจในการเป็นหน่วยกำกับการบังคับใช้กฎหมาย และกาส่งเสริมความรู้ความเข้าใจแก่หน่วยงานของรัฐและประชาชนในขอบเขตทั่วประเทศอีกด้วย ทำให้การพัฒนากระบวนการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ในขอบเขตทั่วประเทศไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ด้านเจ้าหน้าที่รัฐ

ตลอดระยะเวลา ๑๓ ปีที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารฯ พบว่า หน่วยงานของรัฐหลายแห่งยังคงปฏิบัติไม่ถูกต้องตามหลักการของกฎหมาย ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนางานด้านข้อมูลข่าวสารอย่างมาก และส่งผลให้ประชาชนยังคงไม่ได้รับการตอบสนองในการใช้สิทธิขอข้อมูลข่าวสารของราชการอย่างเพียงพอ สาเหตุสำคัญได้แก่

๑. การขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารฯ ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังจะเห็นได้ว่าจำนวนเรื่องร้องเรียนและเรื่องอุทธรณ์ที่มีเข้ามายังคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการที่ยังคงมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นทุกปีและเป็นเรื่องเดิมๆ ที่คณะกรรมการฯ เคยมีคำวินิจฉัยไปแล้ว

๒. ปัญหาข้อจำกัดในศักยภาพของหน่วยงานขนาดเล็กที่ไม่มีบุคลากรหรืองบประมาณเพียงพอในการสนับสนุนการทำงาน หน่วยงานของรัฐยังคงขาดความกระตือรือร้นในการปรับปรุงการทำงานให้ถูกต้องและครบถ้วน เช่น ไม่นำสรุปผลการจัดซื้อจัดจ้างแสดงไว้ ณ ศูนย์ข้อมูลข่าวสารประจำหน่วยงาน หรือนำไปเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ตามมติคณะรัฐมนตรี

๓. ปัญหาการที่หน่วยงานของรัฐขาดการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานภายในสังกัดด้วยตนเอง และการไม่มีสภาพบังคับเรื่องการให้ข้อมูลที่กระตือรือร้นให้หน่วยงานของรัฐต้องเร่งรัดการปฏิบัติให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๔. ปัญหาคุณภาพของการดำเนินงานที่มีความบกพร่องในเรื่องความล่าช้าในการปฏิบัติที่ครบถ้วน ตลอดจนความถูกต้องและความไม่ทันสมัยของข้อมูลที่กฎหมายกำหนดให้บริการแก่ประชาชน ทำให้ประชาชนเบื่อบ่อยในการใช้สิทธิ

๕. ปัญหาการไม่ได้รับการสนับสนุนและการเอาใจใส่จากผู้บริหารหน่วยงานของรัฐที่ดีเท่าที่ควร ผู้บริหารหน่วยงานไม่ได้มีนโยบายอย่างจริงจังในการเข้ามาดูแลการปฏิบัติให้บรรลุผล

ด้านประชาชน

๑. การขาดความรู้ ความเข้าใจและความสนใจในการใช้สิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างจริงจัง
๒. การไม่เห็นประโยชน์จากการใช้ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ
๓. การขอข้อมูลจากหน่วยงานรัฐล่าช้า ยุ่งยาก มีขั้นตอนมากทำให้เบื่อบ่อย

จากปัญหาดังกล่าว มีผลให้หน่วยงานของรัฐขาดความกระตือรือร้นที่จะต้องปรับปรุงการทำงานให้ถูกต้องและครบถ้วน มีความถดถอยในคุณภาพการทำงาน ข้อมูลที่กฎหมายกำหนดให้บริการแก่ประชาชนไม่ทันสมัย ผู้บริหารหน่วยงานไม่ได้มีนโยบายอย่างจริงจังในการเข้ามาดูแลการปฏิบัติให้บรรลุผล โดยปัญหาสำคัญพื้นฐานเกิดจากความไม่รู้ความเข้าใจกฎหมายของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ และความเอาใจใส่ของผู้บริหารหน่วยงานของรัฐที่ยังไม่มากพอ สภาพดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นปัญหาของการดำเนินงานแก้ไขปัญหามาของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ซึ่งมีข้อจำกัดสำคัญเนื่องมาจากการขาดงบประมาณและอัตรากำลัง ดังนั้น ในระยะต่อไปคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการและสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงยุทธศาสตร์การทำงาน โดยคำนึงถึงการแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่ต้องได้รับการแก้ไขปรับปรุงแก้ไขอย่างเร่งด่วนอันดับแรกๆ รวมทั้งเร่งดำเนินการสร้างความตระหนักและส่งเสริมการให้ความสำคัญของหน่วยงานของรัฐในการดำเนินงานให้ถูกต้องครบถ้วน และเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ โดยผ่านทางกลไกทั้งหลายที่มีอยู่และแสวงหาความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก ตลอดจนการผลักดันผ่านทางนโยบายของรัฐบาล

๖. มาตรการเชิงรูปธรรมสำหรับอนาคต

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ถือเป็นกลไกสำคัญในการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิรับรู้ข้อเท็จจริงในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ช่วยตรวจสอบและเสริมสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ ทำให้เจ้าหน้าที่รัฐมีความตื่นตัวในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดทั้งในส่วนของการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองของตน การจัดเตรียมข้อมูลไว้ที่ศูนย์ข้อมูลหรือการเปิดเผยเป็นการเฉพาะราย รวมถึงหน้าที่ในการปฏิบัติให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องต่างๆ

ในรอบทศวรรษที่ผ่านมา การดำเนินการของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ แม้จะยังมีปัญหาอุปสรรคอยู่มากก็ตาม ก็นับว่าคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการสามารถผลักดันให้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารฯ ขับเคลื่อนไปได้โดยไม่หยุดยั้ง ซึ่งจะเห็นได้ว่ากฎหมายนี้ได้ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมมากมาย เช่น กรณีการอุทธรณ์การขออุทธรณ์คำตอบและบัญชีคะแนนของเด็กที่สอบได้ทั้งหมดในการสอบเข้าเรียนชั้นประถมปีที่ ๑ ของโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในปีการศึกษา ๒๕๔๑ ซึ่งมีผลทำให้ระบบการศึกษา ระบบการคัดเลือกมีความโปร่งใส เกิดความเสมอภาคในสังคม เกิดการตื่นตัวของประชาชนที่ใช้สิทธิในการปกป้องตนเอง หรือกรณีการขออุทธรณ์ข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริตยาที่ทำให้เห็นการเมืองและข้าราชการที่เกี่ยวข้องถูกดำเนินการตามกฎหมายหลายรายทำให้ข้าราชการปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวังมากขึ้นเพราะต้องตระหนักว่าสามารถถูกตรวจสอบโดยประชาชนได้ตลอดเวลา และในการวินิจฉัยเรื่องอุทธรณ์ต่างๆ ของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ผ่านมา สามารถตอบสนองการใช้สิทธิของประชาชนได้เป็นอย่างดี

อย่างไรก็ดี ในปัจจุบันได้มีปรากฏการณ์ที่แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารฯ มากขึ้น และมีแนวโน้มในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารมากขึ้น โดยเฉพาะข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างซึ่งเดิมหน่วยงานรัฐมักจะไม่เปิดเผย แต่ปัจจุบันมีการเปิดเผยข้อมูลนี้มากขึ้น อีกทั้งหน่วยงานรัฐจะต้องนำข้อมูลดังกล่าวนี้เผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ของหน่วยงานด้วย ทำให้การอุทธรณ์เรื่องการเปิดเผยข้อมูลจัดซื้อจัดจ้างมีจำนวนลดลง

ในทศวรรษต่อไป คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ และสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ จึงจะเน้นการดำเนินการในเชิงรุกมากขึ้น เช่น การออกตรวจแนะนำการดำเนินการศูนย์ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานรัฐทั้งในส่วนกลาง ภูมิภาคและท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการตรวจประเมินผลการปฏิบัติตามกฎหมายของหน่วยงานรัฐเป็นระยะเพื่อให้หน่วยงานรัฐมีความตื่นตัวมากขึ้น ขณะเดียวกันก็ส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักใช้กฎหมายข้อมูลข่าวสารในการตรวจสอบความโปร่งใสในการบริหารงานภาครัฐด้วย การดำเนินการดังกล่าวจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐในแนวทางที่มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้มากขึ้น นอกจากนี้จะต้องพัฒนากฎหมาย รวมทั้งระบบบริหารจัดการและการพัฒนาองค์กร เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมเศรษฐกิจการเมืองที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อมุ่งไปสู่ความพยายามที่จะทำให้หน่วยงานภาครัฐเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนมากขึ้น โดยผ่านทางการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย การจัดระบบข้อมูลข่าวสารของราชการให้เป็นระบบเดียวกัน ทั่วประเทศ มุ่งเปิดเผยเป็นหลักปกปิดเป็นข้อยกเว้น ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย โดยมีมาตรการเชิงรูปธรรมดังนี้

๑. การพัฒนาสถานะองค์กรเพื่อเป็นหน่วยงานที่ดูแลเรื่องความโปร่งใสภาครัฐ

สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการเป็นหน่วยงานหลักในการบริหารการบังคับใช้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการที่จะทำหน้าที่ในการเสริมสร้างความโปร่งใสในระบบราชการ อันจะทำให้การรับรู้ข้อมูลข่าวสารในประเทศไทยมีความกว้างขวางและส่งเสริมให้การพัฒนาธรรมาภิบาลมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น การดำเนินการปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมสนับสนุน และผลักดันกระบวนการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ จึงถือเป็นภารกิจสำคัญเร่งด่วนที่จะต้องเร่งดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดไป ในการนี้ องค์กรและผู้นำองค์กรจะต้องมีสถานะสูงพอที่จะทำให้หน่วยงานรัฐแห่งอื่นเชื่อถือและปฏิบัติตามคำแนะนำและการกำกับดูแลของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ แต่ปัจจุบันสถานะของสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการยังเป็นเพียงหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งส่งผลให้สำนักงานประสบปัญหาในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จได้ การปรับปรุงสถานภาพองค์กรและเพิ่มบทบาทหน้าที่ของหน่วยงาน

ในการขับเคลื่อนความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งการกำหนดมาตรการกำกับดูแลและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ตลอดจนการพัฒนามาตรการเสริมเพื่อการขับเคลื่อนที่เหมาะสมกับการบริหารราชการ ทั้งรูปแบบราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค และราชการบริหารส่วนท้องถิ่น จึงเป็นความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องได้รับการพิจารณาในวาระแรก

๒. การกำหนดมาตรฐานกลางการจัดระบบเอกสารหน่วยงานของรัฐ

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ เป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนและส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งหลักการของกฎหมายดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการเมืองการปกครอง การบริหาร ที่รัฐบาลได้แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ และสอดคล้องกับนโยบายนายกรัฐมนตรีที่ให้ข้าราชการปฏิบัติงานโดยใช้หลักประหยัด ประสิทธิภาพ โปร่งใส เป็นธรรม ซึ่งในการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสนับสนุนการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของภาคประชาชนให้เป็นไปอย่างรวดเร็วทันต่อความต้องการ จึงเป็นหน้าที่สำคัญของหน่วยงานของรัฐที่จะต้องจัดเตรียมข้อมูลข่าวสารให้เป็นระบบหาง่ายเพื่อให้สามารถบริการประชาชนได้อย่างรวดเร็วทันต่อความต้องการ

ตลอดระยะเวลา ๑๓ ปี ที่กฎหมายมีผลบังคับใช้ ปรากฏปัญหาอุปสรรคสำคัญในการให้บริการข้อมูลแก่ประชาชน คือ การที่หน่วยงานของรัฐไม่สามารถค้นหา และจัดหาข้อมูลให้แก่ประชาชนได้อย่างรวดเร็ว ตลอดจนปัญหาเอกสารสูญหาย ซึ่งมีสาเหตุเนื่องจากปัญหาประสิทธิภาพของระบบการจัดเก็บเอกสารของหน่วยงานของรัฐ และโดยที่พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารฯ มีบทบัญญัติให้หน่วยงานของรัฐต้องจัดบริการข้อมูลให้แก่ประชาชนด้วยวิธีการต่างๆ ซึ่งหากหน่วยงานมีการจำแนกเอกสารหรือจัดเก็บเอกสาร โดยมีระบบจัดเก็บที่เป็นหมวดหมู่มีการแยกประเภทชัดเจน ก็จะทำให้เจ้าหน้าที่สามารถสืบค้นหรือค้นหาเอกสารเพื่อให้บริการประชาชนได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ และตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. ๒๕๒๖ และระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๔ ก็มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบและการกำหนดประเภทเอกสารไว้ด้วยเช่นกัน จึงมีปัญหาคาบเกี่ยวของการปฏิบัติงานเกี่ยวกับเอกสารของกฎหมายและระเบียบดังกล่าว ซึ่งทำให้เจ้าหน้าที่สับสนและไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องครบถ้วน ดังนั้น คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการและสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ จึงต้องมีการกำหนดมาตรการ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยในระยะสั้น จะต้องมีการกำชับให้หน่วยงานของรัฐเร่งรัดการปฏิบัติงานการให้บริการข้อมูลด้วยความรวดเร็วรวมทั้งกำชับให้ทุกหน่วยงานพัฒนาระบบการจัดเก็บเอกสารให้เป็นหมวดหมู่ ตามระเบียบกฎหมายและมติ ครม. ที่กำหนดไว้แล้ว เพื่อสะดวกในการค้นหาเพื่อบริการประชาชนได้อย่างรวดเร็ว สำหรับในระยะยาว จะต้องมีการพัฒนาศึกษาวิจัยทางวิชาการเกี่ยวกับความเกี่ยวพันของกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บและการบริหารงานเอกสารราชการในภาพรวม รวมทั้งพัฒนาระบบบริหารงานเอกสารหรือกำหนดมาตรฐานกลางสำหรับการจัดระบบเอกสารเพื่อให้ทุกหน่วยงานของรัฐปฏิบัติในมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการเชื่อมโยงระบบระหว่างหน่วยงานในอนาคต

๓. การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ เป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนและส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งหลักการของกฎหมายดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการเมืองการปกครอง การบริหาร ขณะเดียวกันพระราชบัญญัตินี้ ได้กำหนดบทบัญญัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไว้ด้วย โดยมีหลักการ

สำคัญคือ หน่วยงานของรัฐจะเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล โดยปราศจากความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลไม่ได้ ปัญหาของการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในปัจจุบันภายใต้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารฯ มีขอบเขตการคุ้มครองจำกัดเฉพาะแต่ข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐเท่านั้น ไม่ครอบคลุมข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในครอบครองของภาคเอกชน ซึ่งมีปริมาณข้อมูลไม่น้อยกว่าข้อมูลในภาครัฐรวมทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้อาศัยช่องว่างของกฎหมายดำเนินการ ในลักษณะละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคลบ่อยครั้ง ทั้งโดยไม่เจตนาและมีเจตนาล่วงละเมิดหรือขาดความระมัดระวังเท่าที่ควรในการดูแลรักษาข้อมูลส่วนบุคคล จนอาจทำให้เกิดความเสียหายต่อเจ้าของข้อมูลได้

สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ได้ดำเนินการยกร่างกฎหมายหลักในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลให้ครอบคลุมข้อมูลที่จัดเก็บโดยภาคเอกชน ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของรัฐสภา ดังนั้น คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการและสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ จึงต้องมีการกำหนดมาตรการ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยในระยะสั้นจะเร่งพัฒนาการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจแก่หน่วยงานของรัฐ ในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้ข้าราชการสามารถปฏิบัติได้โดยถูกต้องตามกฎหมายอย่างเป็นรูปธรรม สำหรับในระยะยาวจะต้องเร่งเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ “สิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัว (Privacy Right)” และ “ข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data)” ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนที่ต้องได้รับความคุ้มครอง รวมทั้งเตรียมการพัฒนาบุคลากร และปรับโครงสร้างองค์กรสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการให้เหมาะสมกับภารกิจที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายใหม่ในอนาคต

๔. การพัฒนามาตรการติดตามกำกับดูแลและจูงใจให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย

ตลอดระยะเวลา ๑๓ ปี ที่พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ มีผลบังคับใช้ ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐยังคงมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายนี้อยู่ในวงที่จำกัด และการปฏิบัติยังไม่ถูกต้อง ครบถ้วนตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย นอกจากนี้ โดยที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๔๙ ให้สำนักงาน ก.พ.ร. นำมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่กำหนดให้หน่วยงานของรัฐนำข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประกาศประกวดราคาและสอบราคา รวมทั้งผลการพิจารณาการจัดซื้อจัดจ้างในรอบเดือนเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ของหน่วยงาน รวมทั้งการนำเรื่องความโปร่งใส เรื่องการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นหนึ่งในตัวชี้วัด (KPI) ในการประเมินประสิทธิภาพของหน่วยงานทุกแห่งตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๕๐ เป็นต้นไป ซึ่งเป็นที่มาของตัวชี้วัด "ระดับความสำเร็จในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร" และใช้ประเมินหน่วยงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ระหว่างปี ๒๕๕๐ - ๒๕๕๒

มาตรการดังกล่าวทำให้เกิดการตื่นตัวและนำมาซึ่งการปรับปรุงและพัฒนาการจัดบริการข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานของรัฐอย่างเป็นรูปธรรม แต่เนื่องจากตั้งแต่ปี ๒๕๕๓ ไม่มีการประเมินผลการดำเนินการตามตัวชี้วัด "ระดับความสำเร็จของการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารราชการ" ดังกล่าวแล้ว การพัฒนามาตรการติดตามกำกับดูแลและจูงใจให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายจึงยังมีความจำเป็น แต่จะต้องมีการพัฒนารูปแบบและวิธีการ โดยการประเมินวัดผลก็ควรจะต้องมีการพัฒนาไปสู่การวัดในเชิงคุณภาพและประสิทธิภาพ ในการให้บริการ รวมทั้งการกำหนดมาตรการส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามาใช้บริการ ตลอดจนมาเป็นผู้ตรวจประเมินหน่วยงานของรัฐในที่สุด

๕. การพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนดภายใต้ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

ในการดำเนินการเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้ดำเนินการจัดทำโครงการเผยแพร่เกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนดภายใต้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ และโครงการพัฒนาระบบสารสนเทศในส่วนที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการข้อมูลตามเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนด เพื่อให้ประชาชนได้รับความรวดเร็วในการบริการของเจ้าหน้าที่ และสามารถรับทราบรวมทั้งเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของราชการได้อย่างถูกต้อง ขณะเดียวกันก็เป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่จะมีมาตรฐานและหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการภายในองค์กร มีมาตรฐานและแนวทางการประเมินผลการปฏิบัติงานที่เหมาะสม และสามารถลดขั้นตอนและความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงานได้ ตลอดจนได้มีการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้สามารถบริหารข้อมูลข่าวสารให้แก่ประชาชนได้รวดเร็วขึ้นเพื่อให้สามารถรองรับต่อการกิจที่เพิ่มมากขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๖. การตรวจและนำศูนย์ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานของรัฐ

สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการได้ดำเนินโครงการตรวจและนำศูนย์ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานของรัฐ ในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น โดยเน้นการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของศูนย์ข้อมูลข่าวสาร ในส่วนของการจัดสถานที่บริการข้อมูล การจัดทำดัชนีข้อมูลข่าวสารเพื่อการตรวจค้นของประชาชน ความครบถ้วนของข้อมูลตามมาตรา ๙ การมอบหมายเจ้าหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการให้บริการ รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในมาตรา ๙ (๘) ผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงาน โดยกำหนดประเด็นการตรวจไว้ ๔ ประเด็น คือ สถานที่ตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสาร บัญชีรายการข้อมูลข่าวสารหรือดัชนีข้อมูลข่าวสารเพื่อประโยชน์ในการตรวจค้น ความครบถ้วนของข้อมูลข่าวสารตามมาตรา ๙ ที่ต้องจัดไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดู และความพร้อมของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ จากการตรวจและนำดังกล่าว พบปัญหาอุปสรรคจากการที่ผู้บริหารหน่วยงานยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ และยังไม่ให้ความสำคัญในการปฏิบัติตามกฎหมายเจ้าหน้าที่ของรัฐขาดความรู้ความเข้าใจและมีทัศนคติเชิงลบต่อกฎหมายข้อมูลข่าวสาร และการขาดความรู้ความเข้าใจของภาคประชาชน ดังนั้น ในระยะต่อไปจึงควรเน้นย้ำให้ผู้บริหารหน่วยงานให้ความสำคัญกับการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด และควรดำเนินการตรวจติดตามและประเมินผลและแนะนำหน่วยงานต่างๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การตรวจและนำครอบคลุมครบทุกจังหวัดทั่วประเทศ เร่งรัดผลักดันการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ให้มากยิ่งขึ้น โดยใช้วิธีการสร้างวิทยากรเครือข่ายด้านข้อมูลข่าวสาร เน้นการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำดัชนีและการจัดระบบข้อมูลข่าวสารที่จัดแสดงให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้ด้วยตนเอง ให้มีความเหมาะสมกับข้อมูลของแต่ละหน่วยงาน และให้ความสำคัญการสร้างเครือข่ายภาคประชาชนในการใช้สิทธิตรวจสอบอำนาจรัฐ

๗. การส่งเสริมความรู้และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมภาคประชาชน

ตลอดระยะเวลา ๑๓ ปี ที่พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารฯ มีผลบังคับใช้ ยังปรากฏว่าในภาคประชาชนยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายนี้ ตลอดจนความรู้ความเข้าใจในกลไกการใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารราชการยังอยู่ในระดับที่จำกัด นอกจากนี้ด้วยข้อจำกัดเรื่องงบประมาณและโครงสร้างสำนักงานที่มีฐานะเป็นกอง/สำนักในสังกัดสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีทำให้การเผยแพร่และส่งเสริมการใช้สิทธิของภาคประชาชนเป็นไปอย่างค่อนข้างจำกัด และโดยที่พระราชบัญญัติ

ข้อมูลข่าวสารเป็นกฎหมายที่เป็นหลักประกันสิทธิรับรู้ข้อมูลราชการของประชาชน ทั้งในด้านการเข้าถึงข้อมูลราชการเพื่อคุ้มครองประโยชน์ส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องและเป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐให้เป็นไปด้วยความโปร่งใส ขณะเดียวกันการใช้สิทธิภาคประชาชนเป็นกลไกสำคัญที่ผลักดันและสนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐต้องเร่งรัดพัฒนากระบวนการบริการข้อมูลให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการและสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ จึงต้องมีการกำหนดมาตรการทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยในระยะสั้นจะพัฒนาระบบการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจโดยการใช้วิทยากรเครือข่ายและพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรสำหรับการเผยแพร่ด้วยกระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วม ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการจะต้องได้รับการสนับสนุนงบประมาณที่เพียงพอและเหมาะสมในการดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และกิจกรรมรณรงค์เชิงลึกเพื่อสร้างความตระหนักรู้ของสาธารณะ ในระยะยาว จะพัฒนาระบบการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจแก่ภาคประชาชนโดยการใช้วิธีการทำงานลักษณะเครือข่าย ในการจัดตั้งเครือข่ายภาคประชาชน โดยสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้เข้าใจ และสามารถใช้สิทธิตามกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้เครือข่ายภาคประชาชนมีภารกิจทั้งในด้านการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจและการเป็นองค์กรตัวแทนในการตรวจสอบภาครัฐ

๗. ทิศทางในอนาคต: ก้าวสู่ศวรรษหน้าของการพัฒนาสิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

๑๓ ปีที่ผ่านมา กฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการได้สร้างสรรค์สังคมไทยให้เป็นสังคมที่โปร่งใสมากขึ้น ทั้งภาครัฐและภาคประชาชนมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ทั้งเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันในการดำเนินงาน รวมถึงการตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ โดยไม่มีกำแพงของการปิดกั้นข้อมูลข่าวสารของราชการดังเช่นในอดีต

ภายใต้หลักการของกฎหมายที่ว่า “เปิดเผยเป็นหลัก ปกปิดเป็นข้อยกเว้น” กฎหมายนี้ได้ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมมากมาย เช่น การขอดูกระดาษาคำตอบและบัญชีคะแนนของเด็กที่สอบได้ทั้งหมดในการสอบเข้าเรียนชั้นประถมปีที่ ๑ ของโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในปี ๒๕๔๑ ซึ่งมีผลทำให้ระบบการศึกษา ระบบการคัดเลือกมีความโปร่งใส เกิดความเสมอภาคในสังคม เกิดการตื่นตัวของประชาชนที่ใช้สิทธิในการปกป้องตนเอง หรือกรณีการขอดูข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริตที่ทำให้นักการเมืองและข้าราชการที่เกี่ยวข้องถูกดำเนินการตามกฎหมายหลายราย ทำให้ข้าราชการปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวังมากขึ้น เพราะต้องตระหนักว่าสามารถถูกตรวจสอบโดยประชาชนได้ตลอดเวลา

ในห้วงระยะเวลา ๑๓ ปี ที่ผ่านมา นับได้ว่า คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการได้ขับเคลื่อนแนวความคิดเรื่องสิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างเต็มที่โดยได้เน้นการเตรียมความพร้อมขององค์กรภาครัฐทุกระดับตั้งแต่ในราชการบริหารส่วนกลาง ในระดับกระทรวง ทบวง กรม ในราชการบริหารส่วนภูมิภาค ซึ่งมีจังหวัดทุกจังหวัดเป็นกลไกหลัก และในราชการบริหารส่วนท้องถิ่นในองค์กรปกครองท้องถิ่นทุกระดับ ตั้งแต่องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล จนถึงองค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่ง

จากข้อมูลการประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ซึ่งมีการประเมินและวัดผลหน่วยงานในระดับกรมและจังหวัดระหว่างปี ๒๕๕๐-๒๕๕๒ ปรากฏว่าหน่วยงานส่วนใหญ่มีผลการปฏิบัติงานด้านการเปิดเผยข้อมูลเป็นที่น่าพอใจ โดยในรอบปี ๒๕๕๒ จังหวัดเกือบร้อยละ ๘๐ และกรมร้อยละ ๘๕ มีผลคะแนนความสำเร็จมากกว่า ๓ ขึ้นไป โดยมี ๑๐ หน่วยงานที่ควรได้รับการชมเชยอย่างยิ่งเพราะได้คะแนนสูงสุด คือ ๕ คะแนนเต็ม (รายละเอียดในภาคผนวก ๓)

และจากการสำรวจผลการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ของหน่วยงานของรัฐที่ประเมินในรอบปี ๒๕๕๓ ก็ปรากฏว่ามีประชาชนใช้สิทธิตามกฎหมายนี้กว่า ๒ แสนคน โดยมีผู้เข้ามาใช้บริการตรวจสอบข้อมูลที่ห้องข้อมูลข่าวสารหรือศูนย์ข้อมูลข่าวสารที่หน่วยงานจัดเตรียมไว้ถึง ๑.๖ ล้านคน (รายละเอียดในภาคผนวก ๔)

การขับเคลื่อนดังกล่าว ได้ดำเนินการมาจนหน่วยงานภาครัฐมีความพร้อมที่จะให้บริการการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารแล้วอย่างค่อนข้างสมบูรณ์ ก้าวต่อไปของการพัฒนางานด้านข้อมูลข่าวสารนับจากนี้ จึงจะเป็นการผลักดันและขับเคลื่อนให้ภาคประชาชนได้ใช้สิทธิของตน ในฐานะสิทธิของพลเมือง และสิทธิมนุษยชนที่จะเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของรัฐ ภายใต้หลักการและแนวคิดของ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารฯ ภายใต้มาตรการขับเคลื่อนที่เป็นรูปธรรมดังนี้

(๑) คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ จะผลักดันและสนับสนุนให้ประชาชนมีความรู้ในหลักการและวิธีการที่จะใช้สิทธิตามกฎหมายเพื่อการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของภาครัฐ และจะผลักดันให้ประชาชนมีจิตสำนึกสาธารณะ ที่จะใช้กฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการเป็นกลไกในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ซึ่งจะนำมาซึ่งการสร้างความปลอดภัยในระบบการบริหารราชการแผ่นดิน เป็นการสร้างระบบบริหารภาครัฐที่โปร่งใสตรวจสอบได้ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการสร้างธรรมาภิบาลให้แก่องค์กรการบริหารราชการแผ่นดินทั้งระบบ เพื่อให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นในรัฐบาลที่มีความเป็นรัฐบาลโปร่งใสในที่สุด

(๒) ในด้านการกำกับดูแลการบังคับใช้กฎหมาย คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ จะส่งเสริมให้มีองค์กรในระดับอนุกรรมการในส่วนภูมิภาค เพื่อรับเรื่องราวร้องเรียนจากประชาชนผู้ใช้สิทธิ ซึ่งจะช่วยให้การแก้ไขปัญหา หรือเยียวยาผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน หรือความไม่สะดวกจากการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ สามารถทำได้คล่องตัว และตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาได้รวดเร็วกว่าการมีองค์กรแก้ไขปัญหาหรือเยียวยาเป็นองค์กรรวมศูนย์อยู่ที่กรุงเทพฯ เพียงแห่งเดียว

(๓) คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ จะส่งเสริมและพัฒนาให้มีองค์กรต้นแบบในด้านของการให้บริการด้านการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารในจังหวัดทุกจังหวัด ภายใต้โครงการ “หนึ่งจังหวัด หนึ่งหน่วยงานต้นแบบ” เพื่อการพัฒนาความเป็นเลิศในการให้บริการแก่ประชาชนและเป็นหน่วยงานตัวอย่าง ซึ่งหน่วยงานอื่นๆ จะสามารถมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และรับเอาประสบการณ์ของหน่วยงานต้นแบบไปปรับปรุง และพัฒนาการให้บริการของหน่วยงานของตนให้ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ในระดับที่มีความเป็นเลิศเช่นเดียวกัน และถือเป็นการพัฒนามาตรฐานของการให้บริการข้อมูลข่าวสารโดยภาครัฐแก่ประชาชนในระดับ “มาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ”

(๔) ในการส่งเสริมให้ประชาชนใช้สิทธิตามกฎหมายในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของรัฐ คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการจะไม่ดำเนินการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านกฎหมายเพียงด้านเดียว แต่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนารูปแบบและวิธีการ ตลอดจนสื่อที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ให้เป็นที่เข้าใจได้ง่าย และพัฒนาไปสู่รูปแบบหรือวิธีการใช้สิทธิที่ง่ายต่อการปฏิบัติ รวมทั้งความพยายามที่จะเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการใช้สิทธิของพลเมืองไม่ใช่สิ่งที่ไกลตัว แต่เป็นเรื่องที่ควรเกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน การพัฒนาองค์กรหรือสถาบันเพื่อพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านสิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนจึงเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญในลำดับต้น ในห้วงทศวรรษต่อไปของการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้

(๕) ควบคู่ไปกับการส่งเสริมการใช้สิทธิของประชาชนด้วยตนเอง คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการจะส่งเสริมและสนับสนุนการใช้สิทธิของภาคประชาสังคมไม่ว่าจะเป็นองค์กรพัฒนาภาคเอกชน องค์กรตัวแทนประชาชนในสาขาต่างๆ และการส่งเสริมให้มีองค์กรที่เป็นตัวแทนของประชาชนในพื้นที่ เช่น

การจัดตั้งสำนักงานข้อมูลข่าวสารชุมชน และการพัฒนาผู้นำชุมชนหรืออาสาสมัครข้อมูลข่าวสารประจำชุมชน ในลักษณะเดียวกับอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ซึ่งมีบทบาทและความเข้มแข็งในฐานะตัวแทนของประชาชนในชุมชน ซึ่งนอกจากจะมีบทบาทในฐานะตัวแทนประชาชน ยังมีส่วนสนับสนุนการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจ และให้คำแนะนำแก่ประชาชนผู้ใช้สิทธิในตำบลหมู่บ้าน และจะสามารถพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมไปสู่การเป็นองค์กรที่จะเข้าดูและตรวจสอบความโปร่งใสของภาครัฐ ในลักษณะ ปปช. ชุมชน เช่น ปปช. ตำบล หรือ ปปช. หมู่บ้าน ในที่สุด

(๖) โดยที่โลกปัจจุบันได้พัฒนาเข้าสู่ยุคสมัยแห่งข้อมูลข่าวสารโดยสมบูรณ์ และด้วยพัฒนาการที่ไม่หยุดยั้งของเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร ซึ่งทำให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเป็นไปด้วยความรวดเร็วและไร้ขีดจำกัด เพื่อตอบสนองความต้องการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชน ให้เป็นไปด้วยความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพสูงสุด คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการจะได้ผลักดันและสนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐพัฒนาการให้บริการข้อมูลโดยใช้เทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร และจะสนับสนุนการปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารโดยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เป็นช่องทางการปฏิบัติตามกฎหมายข้อมูลข่าวสารโดยสมบูรณ์ ขณะเดียวกันก็จะส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนใช้เทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารในการใช้สิทธิเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารภาครัฐควบคู่ไปด้วย

(๗) โดยที่รัฐบาลได้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชัน ซึ่งเป็นปัญหาที่กัดกร่อนและส่งผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อระบอบเศรษฐกิจของประเทศ และส่งผลกระทบต่อนักธุรกิจผู้ประกอบการโดยตรง ในขณะที่แนวคิดบรรษัทภิบาล หรือการนำหลักการบริหารจัดการที่ดีมาปรับใช้ในองค์กรธุรกิจควบคู่ไปกับแนวคิดการทำประโยชน์เพื่อสังคม (CSR) กำลังแพร่หลายอย่างมากในปัจจุบัน จึงเป็นเรื่องที่คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการจะให้การสนับสนุนและพัฒนามาตรการ เพื่อส่งเสริมให้ภาคธุรกิจให้ความร่วมมือกับภาครัฐในการที่จะป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันในทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรงของปัญหาที่ต่างกัน โดยเฉพาะในมิติความโปร่งใสขององค์กรธุรกิจและการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร จึงเป็นสิ่งที่ภาคธุรกิจในอนาคตจะต้องให้ความสำคัญ เพราะการเปิดเผยให้เห็นความโปร่งใสขององค์กร เป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อประชาชนทั้งในฐานะผู้ลงทุน ผู้ถือหุ้น ผู้ประกอบการ จนถึงประชาชนในฐานะผู้บริโภค และสาธารณะ ซึ่งหมายถึงสังคมและประเทศชาติโดยรวม

(๘) จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการซึ่งยังชี้ให้เห็นว่า ผู้ใช้สิทธิตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารฯ ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการ และเอกสารที่มีการขอและได้รับการปฏิเสธส่วนใหญ่ ซึ่งนำมาสู่การอุทธรณ์ในเรื่องที่ซ้ำ ๆ กัน จะเป็นเอกสารที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล เช่น การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการสืบสวนสอบสวนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางวินัย นอกจากนี้เรื่องที่มีกรณีอุทธรณ์และร้องเรียนค่อนข้างมาก คือ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการประกวดราคาและการสอบราคา ซึ่งเอกสารดังกล่าวแทบทั้งหมดเป็นข้อมูลข่าวสารที่หน่วยงานของรัฐต้องเปิดเผย หรือจัดเอาไว้ให้ประชาชนตรวจสอบอยู่แล้ว

ภาพดังกล่าวจึงสะท้อนให้เห็นสภาพของการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของเจ้าหน้าที่ของรัฐว่ามีข้อจำกัดที่ค่อนข้างน่าเป็นห่วง ถึงแม้จะมีความพยายามในการอบรมเผยแพร่ความรู้แก่ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่องค์กรภาครัฐอย่างต่อเนื่องตลอดมา แต่การเผยแพร่ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ผ่านกลไกและวิธีการต่างๆ ยังคงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องต่อไป

(๙) ภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่รับรองถึงสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการเอาไว้ ก็ยังมีการกำหนดถึงการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญฉบับใหม่และการตรากฎหมายคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลขึ้น ซึ่งได้มีการร่างกฎหมายดังกล่าวไว้แล้ว โดยขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของรัฐสภา ดังนั้นงานด้านข้อมูลข่าวสารก็จะมีขอบเขตภารกิจ

ที่กว้างขวางมากขึ้น ซึ่งเป็นเรื่องที่คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการจะส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการเตรียมความพร้อมของสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ทั้งในด้านบุคลากร งบประมาณและองค์ความรู้เพื่อรองรับภารกิจในอนาคตได้ด้วย

ประกาศคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ
เรื่อง การกำหนดให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ
เป็นข้อมูลข่าวสารที่ต้องจัดไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้ตามมาตรา ๙ (๘)
แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

ตามที่สถาบันสิ่งแวดล้อมไทยและองค์กรภาคีได้ขอให้คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการใช้อำนาจตามมาตรา ๙ (๘) แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ออกประกาศกำหนดให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ เป็นข้อมูลข่าวสารที่หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีไว้เพื่อประชาชนสามารถเข้าตรวจดูได้ตามมาตรา ๙ (๘) ตามหนังสือของสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ฉบับลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๑ และเอกสารข้อเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ นั้น

คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการได้พิจารณาข้อเสนอดังกล่าวประกอบกับความเห็นของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องแล้ว เห็นควรกำหนดให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและสุขภาพที่หน่วยงานของรัฐต้องจัดทำ จัดให้มีหรือที่มีอยู่ในความครอบครองดูแล ตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานภายใต้กฎหมาย อนุสัญญาและข้อตกลงระหว่างประเทศ ตามบัญชีแนบท้ายประกาศ และหรือภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งหน่วยงานดังต่อไปนี้ เป็นข้อมูลข่าวสารที่หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้ตามมาตรา ๙ (๘) แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

๑. รายงานและข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สุขภาพ และสังคมในแต่ละขั้นตอนการดำเนินการ รวมทั้งรายงานการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในส่วนที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำรายงานดังกล่าวด้วย

๒. รายงานผลการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาพ และสังคม รวมทั้งรายงานที่เกี่ยวข้องกับมาตรการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม และข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้อง

๓. รายงานที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลและปริมาณการปล่อยสารมลพิษสู่สิ่งแวดล้อม และรายงานผลกระทบที่เกิดหรืออาจจะเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ รวมทั้งข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำรายงานหรือรายงานผลกระทบแล้วแต่กรณี

๔. รายงานสถานการณ์และหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตรวจวัดหรือตรวจสอบมลพิษ สารพิษ วัตถุอันตรายและ/หรือคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งข้อมูลหรือรายงานที่เกี่ยวข้องกับสภาวะสุขภาพหรือผลกระทบต่อสุขภาพ ที่เกิดจากมลพิษ สารพิษ วัตถุอันตราย และหรือคุณภาพสิ่งแวดล้อม

๕. รายงานการศึกษาวิจัยหรือการวิเคราะห์เกี่ยวกับระดับการปนเปื้อนของสารพิษในพืชและหรืออาหารที่ผลิตจากพืช และผลกระทบที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งรายงานการตรวจสอบหรือรายงานผลกระทบของการใช้สารเคมีในการเกษตรที่มีต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

๖. รายงานการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับระดับการปนเปื้อนของสารพิษในสภาพแวดล้อมต่างๆ โดยเฉพาะที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ รวมทั้งข้อมูลข่าวสารอื่นที่เกี่ยวข้อง

๗. รายงานผลกระทบและ/หรือรายงานผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับข้อมูลการเฝ้าระวังและหรือข้อมูลข่าวสารอื่น โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับสภาวะสุขภาพ อาชีวอนามัยและอนามัยสิ่งแวดล้อม

๘. รายงานการศึกษาหรือการวิเคราะห์ความเสี่ยงจากอันตรายที่เกิดหรืออาจจะเกิดขึ้นจากการประกอบกิจการภาคอุตสาหกรรม โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ รวมทั้งรายงานผลการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการคุ้มครองความปลอดภัยในการประกอบกิจการภาคอุตสาหกรรมด้วย

๙. รายงานการตรวจสอบผลการดำเนินงานที่มีหรืออาจมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ รวมทั้งผลการดำเนินการตามมาตรฐานการรักษาความปลอดภัย ซึ่งต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องตามกฎหมายหรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้สำหรับการอนุญาตหรือการอนุมัติ เช่น รายงานผลการตรวจสอบการบำบัดน้ำเสียของโรงงานอุตสาหกรรม หรือรายงานการตรวจสอบอื่นที่มีลักษณะเป็นทำนองเดียวกัน

๑๐. รายงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดวางหรือจัดทำผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะในแต่ละระดับ รวมทั้งข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำรายดังกล่าว โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาพและสังคม

๑๑. สัญญา สัมปทาน ใบอนุญาต ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจการหรือการดำเนินการที่มีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาพและหรือสังคม รวมทั้งสัญญา สัมปทาน และหรือใบอนุญาตที่เกี่ยวข้องกับการใช้หรือแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติด้วย

๑๒. กรอบการเจรจา ร่างความตกลง และหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ รวมทั้งกรอบการเจรจา ร่างความตกลง และหรือข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการใช้หรือแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และรวมตลอดถึงผลการดำเนินการตามพันธกรณีที่เกี่ยวข้องด้วย

๑๓. นโยบาย แผนงาน โครงการ และงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

๑๔. รายงานการประชุมและมติที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ รวมทั้งผลกระทบต่อสังคม ของคณะกรรมการที่แต่งตั้งหรือจัดให้มีขึ้นตามกฎหมายหรือโดยมติคณะรัฐมนตรี

๑๕. ข้อมูลข่าวสารและหรือรายงานที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

๑๖. ข้อมูลข่าวสารอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลในเชิงสถิติ แผนที่ และอื่นๆ

ในการดำเนินการเพื่อจัดให้มีข้อมูลข่าวสารดังกล่าว ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการจัดให้มีข้อมูลข่าวสารและดัชนีสำหรับการสืบค้น ทั้งในรูปแบบหนังสือ เอกสารและข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ที่ประชาชนสามารถตรวจดูได้ ณ สถานที่ที่หน่วยงานของรัฐกำหนดตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ และหรือโดยช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ของแต่ละหน่วยงานตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่มีประกาศฉบับนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๓

(นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย)

รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

บัญชีกฎหมาย อนุสัญญา และข้อตกลงระหว่างประเทศ
 แบบทำยประกาศคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ
 เรื่อง การกำหนดให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ
 เป็นข้อมูลข่าวสารที่ต้องจัดไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้ตามมาตรา ๙ (๘)
 แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและสุขภาพตามประกาศของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ที่
 หน่วยงานของรัฐต้องจัดทำ จัดให้มี หรือที่มีอยู่ในความครอบครองดูแลตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานตามกฎหมาย
 อนุสัญญาและข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ดังต่อไปนี้ เป็นข้อมูลข่าวสารที่หน่วยงานของรัฐ
 ต้องจัดให้มีไว้เพื่อประชาชนสามารถเข้าตรวจดูได้ตามมาตรา ๙ (๘) แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.
 ๒๕๔๐

๑. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

- ๑.๑ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕
- ๑.๒ พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ๑.๓ พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕
- ๑.๔ พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ๑.๕ พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๑
- ๑.๖ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ๑.๗ พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ๑.๘ พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ๑.๙ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ๑.๑๐ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ๑.๑๑ พระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. ๒๕๓๕
- ๑.๑๒ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ๑.๑๓ พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๔๙๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ๑.๑๔ พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๑๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ๑.๑๕ พระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. ๒๕๐๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ๑.๑๖ พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒
- ๑.๑๗ พระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. ๒๕๑๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ๑.๑๘ พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ๑.๑๙ พระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ๑.๒๐ พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒
- ๑.๒๑ พระราชบัญญัติยา พ.ศ. ๒๕๑๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ๑.๒๒ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ๑.๒๓ พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ๑.๒๔ พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕
- ๑.๒๕ พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. ๒๕๒๓
- ๑.๒๖ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๔๙๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ๑.๒๗ พระราชบัญญัติเชื้อโรคและพิษจากสัตว์ พ.ศ. ๒๕๒๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ๑.๒๘ พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ๑.๒๙ พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ๑.๓๐ พระราชบัญญัติการชลประทานราษฎร์ พ.ศ. ๒๔๘๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

- ๑.๓๑ พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. ๒๔๘๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ๑.๓๒ พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. ๒๕๒๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ๑.๓๓ พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕

๒. อนุสัญญาและข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

- ๒.๑ อนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์
- ๒.๒ สนธิสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยทรัพยากรพันธุ์กรรมพืชเพื่ออาหารและการเกษตร
- ๒.๓ อนุสัญญาบาเซลว่าด้วยการควบคุมการเคลื่อนย้ายและการกำจัดของเสียอันตรายข้ามแดน
- ๒.๔ อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- ๒.๕ อนุสัญญาความหลากหลายทางชีวภาพ
- ๒.๖ อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ
- ๒.๗ อนุสัญญาคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติของโลก
- ๒.๘ อนุสัญญารอตเตอร์ดัมว่าด้วยกระบวนการแจ้งข้อมูลข่าวสารเคมีล่วงหน้าสำหรับสารเคมีอันตรายและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์บางชนิดในการค้าระหว่างประเทศ
- ๒.๙ อนุสัญญากรุงสต็อกโฮล์มว่าด้วยสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน
- ๒.๑๐ พิธีสารคาร์ตาเฮนา
- ๒.๑๑ พิธีสารเกียวโต

การจัดตั้ง Accountability Agent ในประเทศไทย
ในโครงการโครงการนำร่อง APEC
(APEC Data Privacy Pathfinder)*

ดร.นคร เสรีรักษ์**

๑. ความเป็นมา

Asia-Pacific Economic Cooperation (APEC) และ USAID จัดการประชุม สัมมนา APEC Technical Assistance Seminar on the Establishment and Use of Accountability Agents in the APEC CBPR System ในวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๓ ณ เมืองเซินไค ประเทศญี่ปุ่น และได้เชิญ นายนคร เสรีรักษ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านข้อมูลข่าวสาร เข้าร่วมประชุมและบรรยายในการประชุมดังกล่าว

๒. ผลการศึกษา

๒.๑ การประชุมครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการโครงการนำร่อง CBPR โดยสหรัฐอเมริกา ได้เสนอโครงการ Establishment and Use of Accountability Agents in APEC CBPR System เมื่อเดือน มีนาคม ๒๕๕๓ เพื่อให้ความช่วยเหลือสมาชิกในการให้ความรู้และแนะแนวการจัดตั้ง Accountability Agent โดยสมาชิกที่ให้ความสนใจโครงการ ได้แก่ ซิลี มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ไทย และเวียดนาม ซึ่งสหรัฐฯ ได้ส่ง ผู้เชี่ยวชาญไปทำการศึกษและหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และแนวทางการจัดตั้ง Accountability Agent ของแต่ละสมาชิก

๒.๒ ประเทศสหรัฐอเมริกา โดย Dr. William Luddy ผู้เชี่ยวชาญได้รายงานผลการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินการสนับสนุนสมาชิกในการจัดตั้ง Accountability Agents ของประเทศไทย ในการประชุมตามข้อ ๑ โดยนำเสนอรายงานซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๒.๒.๑ สถานการณ์ปัจจุบันด้านการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Current Data Privacy Environment)

๑. ที่ประชุมรัฐมนตรี APEC ได้ให้ความเห็นชอบกรอบ APEC Privacy Framework เมื่อปี ๒๐๐๔ และเริ่มดำเนินโครงการนำร่อง APEC Data Privacy Pathfinder ในปี ๒๐๐๖ ซึ่งประเด็น สำคัญของการดำเนินการคือการพิจารณาเงื่อนไขของกฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องของสมาชิกเขต เศรษฐกิจ (สมาชิก) ในการศึกษาของผู้เชี่ยวชาญจึงให้ความสำคัญสถานะโครงสร้างทางกฎหมายของประเทศ ไทยว่าจะสอดคล้องรองรับหลักการ APEC Privacy Framework และเงื่อนไขของการเข้าร่วมกิจกรรมนำร่อง โดยจะเน้นเฉพาะเรื่องของการพิจารณาหน่วยงานรับรองตรวจสอบความโปร่งใส (Accountability Agent) และหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูล (Enforcement Authority)

*เรียบเรียงและสรุปความจากเอกสารเรื่อง APEC Data Privacy Pathfinder - Data Privacy Studies: Establishing Accountability Agents - Thailand นำเสนอโดย Professor Dr. William Luddy ในการประชุม APEC Technical Assistance Seminar on the Establishment and Use of Accountability Agents in the APEC CBPR System ณ เมืองเซินไค ประเทศญี่ปุ่น ๑๕ กันยายน ๒๕๕๓

**ผู้เชี่ยวชาญด้านข้อมูลข่าวสาร สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

๒. ในการพิจารณา Accountability Agent สมาชิก จะต้องพิจารณาระบบกฎระเบียบที่มีอยู่หรือพิจารณาออกกฎระเบียบ เพื่อเป็นฐานทางกฎหมายรองรับอำนาจหน้าที่ของ Accountability Agent ซึ่งโดยทั่วไปการพิจารณากำหนด Accountability Agent มี ๓ รูปแบบ(Model) คือ (๑) รูปแบบองค์กรภาครัฐ (๒) รูปแบบองค์กรเอกชน หรือองค์กรทั่วไปที่ได้รับการมอบหมายให้ทำหน้าที่ Accountability Agent และ (๓) รูปแบบหน่วยงานวิชาชีพที่ได้รับมอบอำนาจ เช่น บริษัทผู้ตรวจสอบบัญชี (Auditing Firm) และบริษัทที่ปรึกษาด้านกฎหมาย (Law Firm) ซึ่งหน่วยงานภาครัฐผู้ควบคุมการบังคับใช้กฎหมาย (Government Regulator) จะต้องเป็นผู้กำหนดหน่วยงานที่ทำหน้าที่ Accountability Agent

๓. Accountability Agent เป็นหน่วยรับผิดชอบการตรวจสอบและประเมินองค์กรภาคเอกชนที่สมัครใจจะเข้ารับการรับรองการใช้สัญลักษณ์การคุ้มครองข้อมูล APEC (APEC Privacy Seal or Trustmark) กระบวนการประเมินผลนี้จะประกอบด้วยการตรวจสอบแบบสอบถาม ซึ่งมี ๕๑ คำถาม ที่องค์กรภาคเอกชนที่เข้าร่วมโครงการจะต้องตอบและส่งแบบสอบถามนี้ต่อ Accountability Agent เมื่อได้รับการรับรองแล้วจะมีการตรวจสอบเป็นระยะโดย Accountability Agent หรือตรวจสอบเมื่อมีการร้องเรียนเข้ามา

๔. ในการจัดตั้ง Enforcement Authority สมาชิกจะต้องกำหนดหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย(Regulator) ซึ่งอาจจะเป็นกระทรวง (Government Ministry) หรือคณะกรรมการที่มีอำนาจตามกฎหมาย (Publicly – authorized Commission) ซึ่งจะเป็นผู้ลงนามในข้อตกลง APEC Enforcement Cooperation Arrangement กับ APEC ESG Accountability Agent จะต้องเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่และรับผิดชอบต่อการควบคุมการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในประเทศสมาชิก ซึ่งการกำหนด Enforcement Authority เป็นขั้นตอนสำคัญสำหรับการดำเนินการตามโครงการนำร่อง Pathfinder

๕. ประเทศไทยเคยจัดทำแผนปฏิบัติการในปี ๒๐๐๖ ซึ่งระบุว่าประเทศไทยมีฐานทางกฎหมายในการรองรับการดำเนินการตามโครงการนำร่อง โดยมีรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่สอดคล้องกับ APEC Privacy Framework ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการรองรับการดำเนินการโครงการนำร่อง

๒.๒.๒ โครงสร้างพื้นฐานด้านกฎหมาย (Legal Infrastructure)

๑. ปัจจุบันในประเทศไทยไม่มีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลโดยเฉพาะ รวมทั้งยังไม่มีกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบการบังคับใช้กฎหมาย แต่ขณะนี้ได้มีการร่างกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาของรัฐสภา นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายและระเบียบอื่นๆ ได้แก่ รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ กฎหมายข้อมูลข่าวสาร กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค กฎหมายเกี่ยวกับการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ และโดยเฉพาะร่างกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล จะเป็นเงื่อนไขที่เหมาะสมในการรองรับการเข้าดำเนินการตามกรอบ Privacy Framework รวมทั้งการกำหนด Accountability Agent และ Enforcement Authority ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการดำเนินการตามโครงการนำร่อง

๒. สำหรับการจัดตั้ง Accountability Agents สำหรับประเทศไทย รูปแบบองค์กรของรัฐ (Public Sector Model) มีความเหมาะสมในการทำหน้าที่ Accountability Agents โดยอาจจัดตั้งเป็นหน่วยงานภายใต้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค หรือ สขร. และมีความเป็นไปได้ที่จะมีการจัดตั้งในลักษณะองค์กรอิสระ (Independent Commission) โดยอาจกำหนดให้เป็นหน้าที่ของ Enforcement Authority ซึ่งตามร่างกฎหมายใหม่กำหนดให้ สขร. เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ

๒.๒.๓ ความสำคัญและเหตุผลที่ประเทศไทยควรเข้าร่วมกิจกรรม APEC Pathfinder

๑. การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นในการพัฒนาการค้าระหว่างประเทศในทศวรรษที่ผ่านมา รัฐบาลไทยก็ได้ให้ความสำคัญในเรื่องนี้มากขึ้น ดังจะเห็นได้จากนโยบายด้าน ICT ของรัฐบาลที่มีการกำหนดวาระแห่งชาติด้านการพัฒนาสังคมข้อมูลข่าวสาร (Information Societies Agenda) ในส่วนของโครงการนำร่อง ประเทศไทยอยู่ในฐานะผู้สังเกตการณ์

๒. โครงการนำร่องของ APEC มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนให้สมาชิกฯ มีการใช้กลไกการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Data Privacy Approach) ในการคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวของประชาชน ในขณะเดียวกันก็เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการส่งข้อมูลข้ามแดน (Cross – border data flows) ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญสำหรับการพัฒนาประสิทธิภาพของการดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศ ซึ่งประเด็นการพัฒนาระบบหรือกลไกการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Data Privacy Regime) จะส่งเสริมและพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในการค้าระหว่างประเทศ ทั้งในระดับประเทศและขีดความสามารถของภาคธุรกิจเอกชนไทย และเป็นประเด็นที่ทั้งภาครัฐและเอกชนตระหนักและให้ความสำคัญ

๓. ผู้เชี่ยวชาญมีเหตุผลสนับสนุนให้ผู้กำหนดนโยบายในประเทศไทย ได้พิจารณาการเข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการนำร่อง Pathfinder ดังนี้

(๑) เป็นการขยายโอกาสสำหรับการทำการค้าข้ามแดน และลดข้อจำกัดทางการค้า โดยการบังคับใช้กฎระเบียบด้านการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล โดยปรับให้สอดคล้องกับมาตรฐานนานาชาติ (International Standard) เช่น APEC Framework

(๒) เพิ่มประสิทธิภาพในการกำหนดตำแหน่ง/จุดยืนทางยุทธศาสตร์ของประเทศ (Strategic Positioning) ตามที่ระบุไว้ในแผนแม่บท ICT (๒๐๐๙ – ๒๐๑๓)

(๓) สร้างความได้เปรียบในการแข่งขันสำหรับอุตสาหกรรมไทย ในการเข้าสู่เครือข่ายการค้าโลก (Global supply chain)

(๔) ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็ก (SMEs) ในการเข้าสู่ตลาดระดับโลก

(๕) การเข้าร่วมโครงการอยู่ในกรอบการดำเนินการที่ยืดหยุ่น (Flexible) และเป็นไปได้ (Enable)

(๖) ส่งเสริมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริโภคและประชาชนในการส่งข้อมูลทั้งภายในประเทศและการส่งข้อมูลข้ามแดน

(๗) การพัฒนาขีดความสามารถ (Capacity Building) ทั้งในระดับพหุภาคี (multi-lateral) และทวิภาคี (bilateral) สำหรับการสนับสนุนทางวิชาการเกี่ยวกับการดำเนินโครงการนำร่องในประเทศไทย

๒.๒.๔ ข้อเสนอเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการนำร่อง

๑. ประเทศไทยควรเข้าร่วมกิจกรรมโครงการนำร่อง และควรเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น เมื่อมีข้อยุติเรื่องการออกกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในภาคธุรกิจเอกชน

๒. ควรทบทวนร่างกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลว่ามีบทบัญญัติที่สอดคล้องกับหลักการในการดำเนินกิจกรรมนำร่อง รวมทั้งการพิจารณาข้อมูลอื่นๆ ของโครงสร้างกฎหมายในปัจจุบันว่าสอดคล้องกับการดำเนินการหรือไม่เพียงใด

๓. ควรมีการกำหนดองค์กรของรัฐที่เหมาะสม ซึ่งจะเป็นหน่วยงานที่ Accountability Agent สังกัด

๔. พิจารณาการเข้าร่วมโครงการใน Project 8: Cross-Border and Governance

๕. พิจารณาความเหมาะสมของการเลือกรูปแบบหน่วยงานดำเนินการ ระหว่างรูปแบบหน่วยงานภาครัฐ หรือรูปแบบหน่วยงานเอกชน

๖. พิจารณากระบวนการเขียนนโยบายและการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการประกาศใช้ Privacy Framework รวมทั้งการดำเนินกิจกรรมของ Accountability Agent และ Enforcement Authority

๗. เตรียมยุทธศาสตร์ขององค์กรเพื่อการดำเนินการโครงการนำร่องรวมทั้งการพัฒนาผู้เชี่ยวชาญในเรื่อง Privacy Framework

๘. พิจารณากระบวนการเขียนนโยบายและการดำเนินการในการดำเนินกิจกรรมโครงการนำร่อง Pathfinder

๙. พิจารณาโดยการใช้กระบวนการปรึกษาหารือร่วมกัน (Public consultation process) กับภาคเอกชน ภาคผู้บริโภค สำหรับกิจกรรมด้านการพัฒนา Accountability Agent

๑๐. พิจารณาและดำเนินกิจกรรมการสื่อสารประชาสัมพันธ์และการเผยแพร่ความรู้ ซึ่งจะเป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์อย่างมีประสิทธิภาพต่อภาคธุรกิจ เพื่อสร้างจิตสำนึกสาธารณะในการตระหนักถึงความสำคัญของการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและสร้างความเชื่อมั่นใน Accountability Agent และ Enforcement Authority

๒.๒.๕ โอกาสในการพัฒนาความรู้ของประเทศไทย (Capacity-Building Opportunities)

๑. ในสถานการณ์ปัจจุบัน ประเทศไทยจะได้ประโยชน์ในด้านการสนับสนุนทางวิชาการโดยเฉพาะในการแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับการออกกฎหมาย และการพัฒนารอบนโยบายและระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการกำหนด Accountability Agent และ Enforcement Authority โดยในช่วงการเตรียมการดำเนินการตามโครงการนำร่อง ควรมีการดำเนินการ ดังนี้

(๑) การเตรียมความพร้อมด้าน ICT โดยการพัฒนาบบงานอัตโนมัติ (Automated System) เพื่อลดระยะเวลาในการปฏิบัติงานของ Accountability Agent และ Enforcement Authority

(๒) การช่วยเหลือในการพัฒนารอบมาตรการทางกฎระเบียบ เพื่อรองรับกิจกรรมนำร่อง โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับมาตรการส่งข้อมูลข้ามแดนและธรรมาภิบาล (Cross-Border and Governance: Project 8)

(๓) การเผยแพร่ความรู้ การสื่อสารประชาสัมพันธ์ และการพัฒนายุทธศาสตร์องค์กรสำหรับทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

๒. การพิจารณาออกกฎระเบียบมีความสำคัญต่อการบังคับใช้ APEC Framework และ APEC Pathfinder และควรต้องพิจารณาความสอดคล้องของกฎหมายกับกรอบกฎหมายของประเทศสมาชิกอื่นๆ รวมทั้งความสอดคล้องกับการดำเนินการของ Accountability Agent และ Enforcement Authority ด้วย

๓. ในส่วนของการติดต่อข้ามแดนเป็นประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญทั้งต่อการพัฒนาระบบกฎระเบียบ (Regulatory Regime) และต่อการดำเนินการโครงการ Pathfinder

๔. การพัฒนากิจกรรหรือโครงการเพื่อพัฒนาความรู้ความเชี่ยวชาญทั้งในด้านกฎหมายและด้านการจัดการสำหรับการบริหารโครงการของ Accountability Agent และ Enforcement Authority ซึ่งจะนำมาซึ่งความมีประสิทธิภาพในกระบวนการตัดสินใจ รวมทั้งการแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้ง (Dispute Resolution) รวมทั้งการสร้างเชื่อมั่น (Confidence) แก่ภาคธุรกิจเอกชน ภาคผู้บริโภค และฝ่ายต่างๆ ซึ่งข้อมูลส่วนบุคคลของตนจะได้ผลกระทบจากกฎและหลักการของ APEC การพัฒนาผู้เชี่ยวชาญด้านนี้จึงจะทำให้เกิดความเชื่อถือ (Trust) จากผู้บริโภคและเป็นปัจจัยความสำเร็จในการทำงานของ Accountability Agent และ Enforcement Authority ในอนาคต

การตรวจประเมินผลตัวชี้วัด "ระดับความสำเร็จในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร"
2550-2552

คะแนน จังหวัด	ปี 2550		ปี 2551		ปี 2552	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
5	1	1.33	4	5.33	-	-
4.0-4.9	25	33.33	33	44.00	33	44.0
3.0-3.9	32	42.67	31	41.33	26	34.67
2.0-2.9	12	16.00	5	6.67	13	17.33
1.0-1.9	5	6.67	2	2.67	3	4.00
รวม	75	100.00	75	100.00	75	100.00

คะแนน ส่วน ราชการ	ปี 2550		ปี 2551		ปี 2552	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
5	24	17.02	21	17.80	10	9.17
4.0-4.9	84	59.57	61	51.69	53	48.62
3.0-3.9	25	17.73	29	24.58	30	27.52
2.0-2.9	4	2.84	6	5.08	13	11.93
1.0-1.9	4	2.84	1	0.85	3	2.75
รวม	141	100.00	118	100.00	109	100.00

การติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ของหน่วยงานภาครัฐ

ในการประมวลผลข้อมูลการรายงานผลการปฏิบัติของหน่วยงานรัฐตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓ นั้น มีจำนวนแบบรายงานที่สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการได้รับผ่านทางเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ จำนวน ๑,๙๔๘ หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๑๕ ของจำนวนหน่วยงานรัฐทั้งหมด ๗,๗๓๙ หน่วยงานที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยสามารถจำแนกรายละเอียดของแบบรายงานที่ได้รับจากหน่วยงานรัฐแต่ละประเภท ดังนี้ (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓)

หน่วยงานของรัฐ	ปี ๒๕๔๙	ปี ๒๕๕๐	ปี ๒๕๕๑	ปี ๒๕๕๒	ปี ๒๕๕๓
ราชการส่วนกลางระดับกรมสังกัดกระทรวง (รวมหน่วยงานในกำกับสถาบันอิสระ, รัฐวิสาหกิจ, องค์การมหาชน และองค์กรอิสระ)	๑๕๗	๑๕๙ (๔๐.๙๗%)	๑๘๐ (๔๖.๙๐%)	๑๕๖ (๔๐.๒๑%)	๑๒๕ (๓๖.๑๒%)
ราชการส่วนภูมิภาค (จังหวัด)	๓๓	๓๔ (๔๕%)	๓๕ (๔๖.๖๖%)	๒๘ (๓๗.๓๓%)	๔๒ (๕๔.๕๕%)
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	๓๗	๒๙ (๓๘.๖๖%)	๑๓ (๑๗.๓๓%)	๐ (๐.๐๐%)	๓๕ (๔๖.๖๗%)
เทศบาล	๒๓๔	๒๙๘ (๒๕.๓๓%)	๑๙๘ (๑๗.๐๙%)	๒๐ (๑.๗๓%)	๓๗/๑ (๓๓.๐๗%)
องค์การบริหารส่วนตำบล	๕๕๕	๑,๓๔๔ (๒๐.๓๐%)	๗๒๘ (๑๐.๙๙%)	๓๑ (๐.๔๗%)	๑,๓๗๕ (๒๒.๕๒%)
องค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ (เมืองพัทยาและกทม.)	๒	๒ (๑๐๐.๐๐%)	๒ (๑๐๐.๐๐%)	๐ (๐.๐๐%)	๐ (๐.๐๐%)
รวม	๑,๐๑๘ (๑๐.๙๐%)	๑,๘๖๖ (๑๙.๙๘%)	๑,๑๕๖ (๑๒.๓๗%)	๒๓๕ (๒.๕๒%)	๑,๙๔๘ (๒๕.๑๕%)

ข้อมูลจากการประมวลผลจากรายงานผลการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ของหน่วยงานของรัฐที่ประเมินในปี ๒๕๕๓ ซึ่งมีหน่วยงานของรัฐรายงานผลเข้ามาจำนวน ๑,๙๔๘ หน่วยงาน (ร้อยละ ๒๕.๑๕ ของหน่วยงานรัฐทั้งหมด) ปรากฏว่ามีผู้เข้ามาใช้บริการที่ห้องข้อมูลข่าวสารหรือศูนย์ข้อมูลข่าวสาร จำนวน ๑,๖๕๘,๔๗๑ คน มีผู้มาใช้สิทธิขอข้อมูลข่าวสารที่ไม่ได้จัดเตรียมไว้ที่ศูนย์ จำนวน ๒๘๕,๓๘๘ คน